

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

22 juin 2011

PROPOSITION DE LOI
portant création d'un tribunal
de la famille et de la jeunesse

AMENDEMENTS

N° 92 DE MME LAHAYE-BATTHEU

Art. 313 à 325 (*nouveaux*)

Insérer une section VI intitulée “Mode alternatif de règlement des litiges”, et contenant les articles 313 à 325 suivants:

“Art. 313. Dans la deuxième partie, livre 1er, titre 1er, chapitre 1er, section 2, du Code judiciaire, il est inséré un nouvel article 72/1 rédigé comme suit:

“Art. 72/1. L'assemblée générale des juges de paix et des juges au tribunal de police désigne en son sein un ou plusieurs juges de paix ou juges de paix de complément qui peuvent présider des audiences de conciliation dans tous les cantons du territoire sur lequel s'exerce leur juridiction. Les juges de paix ou juges de paix de complément désignés par l'assemblée générale suivent une formation dont le contenu est déterminé par l'Institut de formation judiciaire.”

Documents précédents:

Doc 53 **0682/ (2010/2011):**

001: Proposition de loi de M. Brotcorne et Mme Becq.
002 à 005: Addenda.
006: Avis du Conseil d'État.
007 à 009: Amendements.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

22 juni 2011

WETSVOORSTEL
betreffende de invoering
van een familie- en jeugdrechtbank

AMENDEMENTEN

Nr. 92 VAN MEVROUW LAHAYE-BATTHEU

Art. 313 tot 325 (*nieuw*)

Een afdeling VI invoegen, met als opschrift: “Alternatieve wijze van regeling van geschillen”, die de artikelen 313 tot 325 bevat, luidend als volgt:

“Art. 313. In het tweede deel, boek I, titel I, hoofdstuk 1, afdeling 2, van het Gerechtelijk Wetboek wordt een nieuw artikel 72/1 ingevoegd, luidende:

“Art. 72/1. De algemene vergadering van vrederechters en politierechters wijst uit haar midden een of meer vrederechters of toegevoegde vrederechters aan die in alle kantons van het rechtsgebied zittingen van minnelijke schikking kunnen leiden. De door de algemene vergadering aangewezen vrederechters of toegevoegde vrederechters volgen een opleiding waarvan de inhoud wordt bepaald door het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding.”

Voorgaande documenten:

Doc 53 **0682/ (2010/2011):**

001: Wetsvoorstel van de heer Brotcorne en mevrouw Becq.
002 tot 005: Addenda.
006: Advies van de Raad van State.
007 tot 009: Amendementen.

Art. 314. Dans l'article 76 du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 3 décembre 2006, dans l'alinéa 1er, les mots “, une ou plusieurs chambres de conciliation” sont insérés entre les mots “une ou plusieurs chambres de la jeunesse” et les mots “et, pour le tribunal de première instance”.

Art. 315. L'article 78 du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 3 décembre 2006, est complété par deux alinéas rédigés comme suit:

“La chambre de conciliation se compose d'un juge unique, le juge-conciliateur, qui a suivi une formation spécifique dont le contenu est déterminé par l'Institut de formation judiciaire.

La chambre de conciliation a pour mission de fournir des informations concernant le renvoi en médiation, de tenter de concilier les parties, de renvoyer, le cas échéant, les parties et de suivre les médiations.”

Art. 316. Dans la deuxième partie, livre 1er, titre 1er, chapitre 2, section 3, du même Code, il est inséré un article 80ter rédigé comme suit:

“Art. 80ter. Dans le ressort de chaque cour d'appel, le premier président désigne, sur l'avis du procureur général, les juges conciliateurs parmi les magistrats qui satisfont aux conditions prévues à l'article 78. Leur désignation est valable pour cinq ans.

Les juges conciliateurs peuvent continuer à siéger à leur rang pour le jugement des affaires soumises au tribunal.

Le président du tribunal détermine dans quelle chambre ils siègent.

À titre exceptionnel et si les besoins du service l'exigent, le président du tribunal peut désigner, après avoir pris l'avis du procureur du Roi, pour un an au plus, un magistrat effectif appelé à siéger dans une chambre de conciliation, bien qu'il n'ait pas suivi la formation ad hoc.”

Art. 317. Dans l'article 101 du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 3 décembre 2006, les modifications suivantes sont apportées:

1° l'alinéa 1er est remplacé par ce qui suit: “Il y a, à la cour d'appel, des chambres civiles, des chambres

Art. 314. In artikel 76, van hetzelfde Wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 3 december 2006, worden in het eerste lid, tussen de woorden “één of meer jeugdkamers” en de woorden “en, bij de rechtbank van eerste aanleg” de woorden “één of meer kamers voor minnelijke schikking” ingevoegd.

Art. 315. Artikel 78 van hetzelfde Wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 3 december 2006, wordt aangevuld met twee leden, luidende:

“De kamer voor minnelijke schikking bestaat uit een enige rechter, de rechter-verzoener, die een bijzondere opleiding gekregen heeft waarvan de inhoud bepaald wordt door het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding.

De kamer voor minnelijke schikking heeft als opdracht informatie te verstrekken inzake doorverwijzing naar bemiddeling, te trachten de partijen te verzoenen, in voorkomend geval de partijen door te verwijzen en de bemiddelingen op te volgen.”

Art. 316. In het tweede deel, boek I, titel I, hoofdstuk 2, afdeling 3, van hetzelfde Wetboek wordt een artikel 80ter ingevoegd, luidende:

“Art. 80ter. In het rechtsgebied van elk hof van beroep wijst de eerste voorzitter, op advies van de procureur-generaal, de rechters-verzoeners aan onder de magistraten die voldaan hebben aan de in artikel 78 bepaalde voorwaarden. De aanwijzing geldt voor een duur van vijf jaar.

De rechters-verzoeners kunnen volgens hun rang zitting blijven nemen voor de zaken die aan de rechtbank worden voorgelegd.

De voorzitter van de rechtbank bepaalt in welke kamer zij zitting hebben.

Bij wijze van uitzondering en indien de behoeften van de dienst het rechtvaardigen kan de voorzitter van de rechtbank na het advies van de procureur des Konings te hebben ingewonnen, voor een termijn van ten hoogste één jaar een werkend magistraat aanwijzen om in een kamer voor minnelijke schikking zitting te nemen ook al heeft hij de bijzondere opleiding niet genoten.”

Art. 317. In artikel 101, van hetzelfde Wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 3 december 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het eerste lid wordt vervangen als volgt: “Er zijn in het hof van beroep kamers voor burgerlijke zaken,

correctionnelles, des chambres de la jeunesse et des chambres de conciliation.”;

2° l'article est complété par un alinéa rédigé comme suit: "Pour que la chambre spécialisée en matière de conciliation visée à l'alinéa 1er soit valablement constituée, le membre de la cour désigné pour cette chambre doit avoir suivi une formation spéciale dont le contenu est défini par l'Institut de formation judiciaire. Si les nécessités du service le justifient, le premier président de la cour d'appel peut, à titre exceptionnel, et après avoir recueilli l'avis du procureur du Roi, désigner un magistrat effectif pour remplir les fonctions précitées pour un terme d'un an au plus, même s'il n'a pas suivi la formation spéciale.”.

Art. 318. L'article 109bis, § 1er, du même Code est complété par un 4° rédigé comme suit: "4° la conciliation.”

Art. 319. L'article 731 du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 30 septembre 2005, est remplacé par ce qui suit:

“Art. 731. Préalablement à l'introduction de la cause ou de l'appel en opposition, une demande de conciliation peut être présentée à la requête d'une partie ou de son conseil ou de leur commun accord, au juge qui serait compétent pour connaître de la cause. Cette requête est formée par lettre missive adressée au greffe du tribunal concerné.

En tout état de la procédure, tant en première instance qu'en appel, les parties capables de transiger sur des objets susceptibles d'être réglés par transaction peuvent conclure une conciliation concernant leurs droits, sauf devant la Cour de cassation, devant le tribunal d'arrondissement et sans préjudice des dispositions des articles 1724 à 1737.

Il appartient au juge de décider s'il propose d'office aux parties d'examiner la possibilité d'une conciliation et s'il traite lui-même la conciliation ou s'il la renvoie à la chambre de conciliation ou au juge de paix visé à l'article 72bis.

Sauf dans les cas prévus par la loi, le préliminaire de conciliation ne peut être imposé.”.

Art. 320. L'article 732 du même Code est remplacé par ce qui suit:

kamers voor correctionele zaken, jeugdkamers en kamers voor minnelijke schikking.”;

2° het artikel wordt aangevuld met een lid, luidende: “Opdat de in het eerste lid bedoelde gespecialiseerde kamer voor minnelijke schikking geldig zou zijn samengesteld moet het lid van het hof dat voor die kamer is aangewezen een bijzondere opleiding hebben genoten waarvan de inhoud wordt bepaald door het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding. Bij wijze van uitzondering en indien de behoeften van de dienst het rechtvaardigen kan de eerste voorzitter van het hof van beroep na het advies van de procureur-generaal te hebben ingewonnen, voor een termijn van ten hoogste één jaar een werkend magistraat aanwijzen om de voornoemde taak uit te oefenen ook al heeft hij de bijzondere opleiding niet genoten.”.

Art. 318. Artikel 109bis, § 1, van hetzelfde Wetboek, wordt aangevuld met de bepaling onder 4°, luidende: “4° de minnelijke schikking.”

Art. 319. Artikel 731 van hetzelfde Wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 30 september 2005, wordt vervangen als volgt:

“Art. 731. Voorafgaand aan de inleiding van de zaak of van het hoger beroep op verzet, kan een verzoek tot minnelijke schikking op verzoek van een partij of van haar raadsman of met beider instemming worden voorgelegd aan de rechter die bevoegd zou zijn om van de zaak kennis te nemen. Dit verzoek geschiedt bij gewone brief, gericht aan de griffie van de betrokken rechtbank.

In elke stand van het geding zowel in eerste aanleg als in hoger beroep kunnen partijen die bekwaam zijn om een dading aan te gaan betreffende de zaken die voor dading vatbaar zijn ook een minnelijke schikking treffen over hun rechten, behalve voor het Hof van Cassatie, voor de arrondissementsrechtbank en onverminderd het bepaalde in de artikelen 1724 en 1737.

Het staat aan de rechter te beslissen of hij aan de partijen ambtshalve voorstelt om de mogelijkheid van een minnelijke schikking te onderzoeken en de behandeling van de minnelijke schikking zelf aanhoudt dan wel verwijst naar de kamer van minnelijke schikking of de vrederechter bedoeld in artikel 72bis.

Behoudens in de gevallen bij de wet bepaald, kan de poging tot minnelijke schikking niet worden verplicht gesteld.”.

Art. 320. Artikel 732 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt:

“Art. 732. Les parties sont convoquées à la demande, même verbale, de l’une d’elles, par pli judiciaire, à comparaître dans le délai ordinaire des citations, aux lieu, jour et heure fixés par le juge. La lettre précise explicitement si la comparution personnelle des parties est requise.

Les demandes de conciliation sont inscrites à un rôle particulier de la chambre de conciliation ou du juge de paix.”

Art. 321. Dans le même Code, il est inséré un article 732/1 rédigé comme suit:

“Art. 732/1. Dans tous les cas de renvoi visés à l’article 731, le renvoi est acté sur la feuille d’audience.”

Art. 322. L’article 733 du même Code est remplacé par ce qui suit:

“Art. 733. Il est dressé procès-verbal de la comparution en conciliation. Si les parties préfèrent saisir un médiateur de leur cause, il sera procédé conformément aux articles 1734 à 1737.

Si un accord intervient, le procès-verbal en constate les termes et l’expédition est revêtu de la formule exécutoire, sauf si les parties requièrent l’application de l’article 1043.”

Art. 323. L’article 734 du même Code, modifié par la loi du 12 mai 1971, est remplacé par ce qui suit:

“Art. 734. Tout ce qui se dit ou s’écrit au cours des audiences de conciliation est confidentiel.

Tant les parties que le juge conciliateur peuvent, à tout moment, mettre un terme à la procédure de conciliation.”

Art. 324. Dans le même Code, il est inséré un article 734/1 rédigé comme suit:

“Art. 734/1. La décision rendue par un juge qui a connu du litige dans le cadre de la procédure de conciliation est nulle.”

Art. 325. L’article 764 du même Code est complété par un alinéa rédigé comme suit:

“Art. 732. Indien een van de partijen het, zelfs mondeling, verzoekt, worden de partijen bij gerechtsbrief opgeroepen binnen de gewone termijn van dagvaarding te verschijnen op plaats, dag en uur door de rechter bepaald. De brief vermeldt uitdrukkelijk of de persoonlijke verschijning van de partijen vereist is.

De verzoeken tot minnelijke schikking worden ingeschreven op een bijzondere rol van de kamer van minnelijke schikking of van de vrederechter.”

Art. 321. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 732/1 ingevoegd, luidende:

“Art. 732/1. In alle gevallen van verwijzing bedoeld in artikel 731 wordt de verwijzing geacteerd op het zittingsblad.”

Art. 322. Artikel 733 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt:

“Art. 733. Van het verschijnen tot minnelijke schikking wordt een proces-verbaal gemaakt. Indien de partijen verkiezen hun zaak voor te leggen aan een bemiddelaar zal worden gehandeld overeenkomstig de artikelen 1734 tot 1737.

Indien een schikking tot stand komt, worden de bewoordingen ervan opgetekend in het proces-verbaal waarvan de uitgifte wordt voorzien van het formulier van tenuitvoerlegging, tenzij de partijen om toepassing van artikel 1043 verzoeken.”

Art. 323. Artikel 734 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 12 mei 1971, wordt vervangen als volgt:

“Art. 734. Alles wat gezegd of geschreven wordt tijdens de zittingen van minnelijke schikking is vertrouwelijk.

Zowel de partijen als de rechter-verzoener kunnen te allen tijde een einde stellen aan de procedure van minnelijke schikking.”

Art. 324. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 734/1 ingevoegd, luidende:

“Art. 734/1. Het vonnis gewezen door een rechter die van het geschil in het kader van de procedure tot minnelijke schikking kennis heeft genomen, is nietig.”

Art. 325. Artikel 764 van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld met een lid, luidende:

“Le ministère public reçoit communication des demandes de conciliation dans les causes visées à l’alinéa 1er.”

JUSTIFICATION

Dans la société actuelle, la confiance du citoyen dans le fonctionnement de la justice est fortement ébranlée. Non seulement, la justice est lente, mais en plus, elle n’offre souvent pas de solution en mesure de satisfaire les parties dans le procès civil et ne parvient donc pas vraiment à pacifier les relations entre citoyens ainsi qu’entre les citoyens et l’État (voir F. Fleerackers, *“The role of lawyers in interaction: Mediation, ADR and Legal Thinking”*, in *The new EU directive on mediation, First insights*, Maklu 2008, p. 25).

Plusieurs procédures alternatives de règlement des litiges ont vu le jour dans la pratique du droit. Un mode de règlement alternatif des litiges s’est avéré indispensable, non seulement en Belgique, mais aussi dans le monde entier, afin de rétablir la confiance des citoyens dans les pouvoirs publics, qui sont censés proposer un système efficace de résolution des litiges.

Certaines de ces procédures alternatives ne sont pas régies par la loi, d’autres bien. Une certaine forme de régulation de ces modes de règlement des litiges peut être favorable à leur développement. Lorsque cette régulation existe, comme pour la conciliation et la médiation, il convient de l’adapter à l’évolution du droit. Notre but est essentiellement d’adapter la conciliation aux besoins actuels et également, indirectement, de promouvoir la médiation qui ne rencontre pas un très grand succès sur le plan judiciaire.

Les modifications proposées vont dans le sens de la directive européenne 2008/52/CE du 21 mai 2008. (Directive n° 2008/52/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 mai 2008 sur certains aspects de la médiation en matière civile et commerciale, JOCE L 24 mai 2008, liv. 136, 3-8.

D’un point de vue organisationnel, les tribunaux doivent offrir la possibilité de régler le litige à l’amiable — tant par la voie de la conciliation que par le recours à la médiation — et donc organiser de façon visible et efficace en leur sein une section ou une chambre chargée du règlement pacifique des litiges.

Le juge en charge de la conciliation se dessaisit du dossier lorsque la conciliation n’apporte pas une solution au conflit. Ce principe est très répandu dans tous les pays de l’Union européenne, mais il ne s’applique pas lorsque le recours à la médiation échoue. Dans ce dernier cas, le juge ne s’est en effet pas saisi de l’affaire, il n’a fait que la renvoyer.

Dans cette vision, la conciliation est une procédure qui recourt aux techniques de la médiation qui veut que celui qui dirige la conciliation adopte une position neutre, assure la confidentialité de ce qui se dit et n’est pas exagérément lié au principe dispositif, qui peut avoir un effet paralysant dans

“Het openbaar ministerie krijgt mededeling van de verzoeken tot minnelijke schikking in de zaken bedoeld in het eerste lid.”

VERANTWOORDING

In de hedendaagse maatschappij is het vertrouwen van de burger in de werking van het gerecht vrij laag. Het gerecht werkt niet alleen traag, het biedt vaak ook geen oplossing die de partijen in het burgerlijke proces tevreden stelt en zo brengt het geen echte vrede in de relaties tussen de burgers onderling en tussen de burgers en de overheid (zie F. Fleerackers, *“The role of lawyers in interaction: Mediation, ADR and Legal Thinking”*, in *The new EU directive on mediation, First insights*, Maklu 2008, blz. 25).

In de rechtspraak zijn een aantal vormen ontstaan van alternatieve regeling van geschillen. Een alternatieve regeling van geschillen is onmisbaar gebleken, niet alleen in België maar ook wereldwijd, om het vertrouwen van de burgers te herstellen in de overheid van wie wordt verwacht dat zij een efficiënt systeem biedt van afhandeling van geschillen.

Bepaalde van die alternatieve vormen zijn niet wettelijk geregeld, andere wel. Een zekere vorm van regulering van die vormen van geschillenregeling kan bevorderlijk zijn voor hun ontplooiing. Waar die regulering bestaat, zoals het geval is voor de minnelijke schikking en de bemiddeling, moet de regulering aangepast zijn aan de evolutie van het recht. Wij beogen vooral de minnelijke schikking aan te passen aan de noden van vandaag en zijdelings ook de bemiddeling te bevorderen die op gerechtelijk vlak maar zeer bescheiden scoort.

De voorgestelde aanpassingen sporen met de Europese richtlijn 2008/52/EG van 21 mei 2008 (Richtlijn nr. 2008/52/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2008 betreffende bepaalde aspecten van bemiddeling/ mediation in burgerlijke en handelszaken, PB.L. 24 mei 2008, afl. 136, 3-8.)

Organisatorisch moeten de gerechten de mogelijkheid verschaffen het geschil in der minne te regelen — zowel door een minnelijke schikking als door een verwijzing naar bemiddeling — en aldus op zichtbare en efficiënte wijze in hun schoot een afdeling of een kamer inrichten die instaat voor de vreedzame afhandeling van geschillen.

De rechter die instaat voor de minnelijke schikking treedt niet verder op als de schikking niet leidt tot een oplossing van het conflict. Dit beginsel is zeer verspreid in alle landen van de Europese Unie doch geldt niet als de doorverwijzing naar bemiddeling faalt. In dit laatste geval heeft de rechter de zaak zelf immers niet naar zich toegetrokken doch enkel doorverwezen.

De minnelijke schikking in deze visie is een procedure die gebruik maakt van de technieken van de bemiddeling waarbij degene die de minnelijke schikking leidt een neutrale positie inneemt, zorgt voor de confidentialiteit van wat gezegd wordt en niet overmatig gebonden is aan het beschikkingsbeginsel

une conciliation. Les parties restent maîtres de l'instance mais elles peuvent également repousser les limites de l'affaire.

Nous postulons que les justices de paix continueront également à l'avenir à être des instances autonomes. Les justices de paix ont déjà une longue tradition de la conciliation mais la façon de mener une conciliation varie d'un canton à l'autre, ce qui ne favorise pas la sécurité juridique et la transparence.

C'est la raison pour laquelle nous prévoyons de désigner, dans chaque ressort des cours d'appel, des juges de paix capables de mener des conciliations non seulement dans leur canton mais dans tous les cantons du ressort. Cette spécialisation permet à la fois de décharger les autres juges de paix d'une partie de leurs missions ordinaires et de répondre aux besoins de la société. Elle apporte également une solution au problème difficile qui se pose dans certaines justices de paix: le juge de paix se sent parfois obligé de charger un juge de paix suppléant du règlement ultérieur de l'affaire, en cas d'échec de la conciliation qu'il mène.

Pour pouvoir mener des conciliations de manière efficace, il faut avoir suivi une formation minimale dont le contenu sera déterminé par l'Institut de formation judiciaire. Cette formation ne constituerait pas une exigence préalable pour les juges de paix désignés mais serait toutefois obligatoire, à compter de la désignation, pour celui qui est désigné par l'assemblée générale.

Pour le tribunal de première instance et la cour d'appel (et les autres tribunaux et cours, qui ne sont cependant pas visés par le présent amendement), il serait nécessaire d'instituer dans chaque juridiction une chambre de conciliation. Ces chambres seraient constituées de juges ayant suivi *au préalable* la formation appropriée. Dans une première phase surtout, il arrivera que le nombre de juges ayant suivi la formation appropriée soit insuffisant, de sorte que la loi permet également de désigner pour la chambre, pour une période limitée, un magistrat qui n'a pas suivi la formation *ad hoc*.

L'organisation pratique de la conciliation fait l'objet des articles 317 et suivants proposés de la proposition de loi. Jusqu'à présent, le Code judiciaire créait un lien étroit entre la demande principale et la conciliation et cette dernière était conçue comme une façon de résoudre une demande principale à l'amiable.

Le nouveau texte laisse une marge de manœuvre plus importante au juge et rompt le lien avec la demande principale: celui qui a une "affaire", peut la soumettre au juge sous la forme d'une demande de règlement pacifique de litiges. Le juge, qui prend connaissance de cette demande, n'est pas lié par un principe dispositif dérivé de la première demande de conciliation, mais peut faire intervenir des données qui lui semblent opportunes pour un règlement adéquat du litige. Au cours de cette phase, il peut également orienter les parties vers une médiation lorsque l'affaire s'y prête (concernant les critères et le mode de renvoi, voir Machteld Pel, *Verwijzen naar mediation*, SDU 2008). Il peut lui-même intervenir en tant que

dat verlamvend kan werken in een minnelijke schikking. De partijen blijven meester van het geding maar zijn ook vrij de grenzen te verleggen van de zaak.

Wij gaan ervan uit dat de vrederechten ook in de toekomst zullen behouden blijven als autonome instanties. De vrederechten hebben reeds een lange traditie van minnelijke schikking maar de wijze waarop die minnelijke schikking wordt geleid, varieert van kanton tot kanton, wat de rechtszekerheid en transparantie niet ten goede komt.

Dit is de reden waarom wij in elk rechtsgebied van de hoven van beroep vrederechters aanwijzen, die minnelijke schikkingen kunnen leiden niet alleen in hun kanton maar in alle kantons van het rechtsgebied. Die specialisatie kan zowel de andere vrederechters ontlasten van een deel van hun gewone taken als een antwoord bieden op de noden van de maatschappij. Tevens biedt dit een oplossing aan het moeilijke probleem dat in bepaalde vrederechten ontstaat: de vrederechter voelt zich soms verplicht een plaatsvervangend vrederechter te belasten met de verdere afhandeling van de zaak, als een door hem geleide minnelijke schikking faalt.

Om efficiënt minnelijke schikkingen te kunnen leiden, is een minimumopleiding nodig waarvan het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding de inhoud zal bepalen. Die opleiding zou voor de aangewezen vrederechters geen voorafgaande vereiste zijn maar zou wel verplichtend zijn vanaf de aanwijzing voor wie aangewezen wordt door de algemene vergadering.

Voor de rechtbank van eerste aanleg en het hof van beroep (en andere rechtbanken en hoven, die evenwel niet het voorwerp uitmaken van dit amendement) zou het vereist zijn dat in elke rechtsinstantie een kamer voor minnelijke schikking wordt ingericht. Die kamers zouden bemand worden door rechters die *voorafgaandelijk* de gepaste vorming hebben gekregen. Vooral in een eerste fase zal het voorkomen dat te weinig rechters de gepaste vorming hebben gekregen zodat de wet het ook mogelijk maakt om voor een beperkte periode een magistraat aan te wijzen die de bijzondere opleiding niet heeft genoten.

De praktische regeling van de minnelijke schikking is het voorwerp van de voorgestelde artikelen 317 en volgende van het voorstel. Tot op heden creëerde het Gerechtelijk Wetboek een enge band tussen de hoofdvordering en de minnelijke schikking en was de minnelijke schikking bedoeld als een wijze om een hoofdvordering in der minne op te lossen.

De nieuwe tekst laat een grotere ruimte aan de rechter en verbreekt de band met de hoofdvordering: wie een "zaak" heeft, kan die voorleggen aan de rechter bij wijze van een verzoek voor een vreedzame regeling van geschillen. De rechter, die van dit verzoek kennis neemt, is niet gebonden door een beschikkingsbeginsel afgeleid uit het eerste verzoek tot minnelijke schikking maar mag gegevens betrekken die hem opportuun lijken voor een gepaste regeling van het geschil. Hij kan ook in die fase de partijen oriënteren naar een bemiddeling wanneer de zaak zich hiertoe leent (over de criteria en de wijze van verwijzing, zie Machteld Pel, *Verwijzen naar mediation*, SDU 2008). Hij kan zelf verzoenend optreden

conciliateur ou renvoyer l'affaire, pour les affaires qui relèvent de la compétence du juge de paix, à un juge de paix qui a été désigné par l'assemblée générale pour mener les conciliations ou, pour les affaires qui relèvent de la compétence d'une autre instance, à l'instance compétente.

En résumé, le juge auquel une telle demande est adressée, dispose du plus large pouvoir d'appréciation quant à la manière dont l'affaire doit être traitée.

Nous ne touchons pas à la règle actuelle, selon laquelle, sauf dans les cas prévus par la loi, la tentative de conciliation ne peut pas être rendue obligatoire. Nous partons du principe qu'une tentative de conciliation obligatoire ne fait généralement qu'entraîner des reports bureaucratiques. Cela n'empêche d'ailleurs pas le juge actif de pouvoir prendre lui-même l'initiative d'ordonner une médiation (comme prévu par l'article 1734 du Code judiciaire) ou, lors de la comparution, de faire préciser par les parties le véritable enjeu de la procédure menée et de jauger leur volonté d'arriver à un compromis. Dans ce dernier cas, il ne pourra agir que très prudemment dans le cadre d'une procédure formelle existante avec toutes ses caractéristiques de contradiction et de passivité du juge.

Les autres articles précisent comment se déroule la procédure de conciliation. L'article 322 proposé mentionne en particulier deux caractéristiques de la conciliation: tout ce qui est dit et écrit reste confidentiel, ce qui permet à toutes les parties de jauger les limites de ce qui est acceptable pour l'autre partie. La seconde caractéristique est aussi importante: les parties et le juge qui dirige la conciliation peuvent à tout moment mettre fin à la procédure. La conciliation demeure donc toujours une procédure dont les parties décident elles-mêmes.

Pour plus de clarté, nous commentons brièvement ci-dessous chaque article proposé.

Art. 313. Pour les juges de paix — et pour les autres juges du fond d'ailleurs aussi —, la tâche de conciliation est une tâche effective. Pour avoir une plus grande flexibilité, il semblait souhaitable que certains juges de paix et juges de paix de complément reçoivent la compétence de présider des audiences de conciliation dans l'ensemble du ressort. Nous avons opté pour le ressort, parce que les juridictions de paix sont organisées fondamentalement par ressort et parce qu'une large possibilité de choix favorise la flexibilité nécessaire.

Les juges de paix et les juges de paix de complément désignés doivent suivre une formation spécialisée. Il ne nous a pas semblé indispensable de faire de cette formation une condition préalable contraignante, compte tenu de l'expérience accumulée par les juges de paix en matière de conciliation. Pour des raisons de facilité, nous optons donc pour une désignation de juges de paix sans formation préalable, tout en prévoyant qu'ils sont obligés, une fois désignés, de suivre ladite formation. Ce choix a été dicté par des considérations pratiques: pour pouvoir rapidement mettre en place le système c'est un "risque" acceptable dans le cas de juges de paix, déjà rompus aux techniques de la conciliation.

dan wel de zaak verwijzen voor zaken die tot de bevoegdheid van de vrederechter behoren naar een vrederechter die is aangewezen door de algemene vergadering om de minnelijke schikkingen te leiden of voor zaken die tot de bevoegdheid van een andere instantie behoren naar de bevoegde instantie.

Kortom, de rechter aan wie een dergelijk verzoek wordt gericht beschikt over de ruimste appreciatiemogelijkheid over de wijze waarop de zaak moet worden behandeld.

Wij laten de bestaande regel onverlet dat, behoudens in de gevallen bij de wet bepaald, de poging tot minnelijke schikking niet kan worden verplicht. Wij gaan ervan uit dat een verplichte poging tot minnelijke schikking in de regel alleen maar leidt tot bureaucratische uitstellen. Dit belet overigens niet dat de actieve rechter zelf het initiatief mag nemen van een verwijzing naar bemiddeling (zoals bepaald door artikel 1734 van het Gerechtelijk Wetboek) of bij de verschijning de ware inzet van het gevoerde geding nader laat bepalen door de partijen en de wil aftast van de partijen om te komen tot een vergelijk. Hij zal in dit laatste geval slechts zeer behoedzaam kunnen optreden in het kader van een bestaande formele procedure met al haar kenmerken van tegenspraak en lijdelijkheid van de rechter.

De overige artikelen bepalen meer nauwkeurig hoe de procedure van minnelijke schikking verloopt. In het voorgestelde artikel 322 worden inzonderheid twee hoofdtrekken van de minnelijke schikking vermeld: alles wat wordt gezegd en geschreven blijft vertrouwelijk, waardoor alle partijen de grenzen kunnen aftasten van wat voor de wederpartij aanvaardbaar is. Een tweede kenmerk is ook belangrijk: de partijen en de rechter die de minnelijke schikking leidt kunnen de procedure te allen tijde beëindigen. De minnelijke schikking blijft aldus steeds een procedure waarover de partijen zelf beslissen.

Voor een duidelijk overzicht wordt hieronder een korte toelichting gegeven bij elk voorgesteld artikel.

Art. 313. Voor de vrederechters — voor de overige feitenrechters ook trouwens — is de taak van minnelijke schikking een wezenlijke taak. Om een grotere flexibiliteit te hebben leek het wenselijk dat bepaalde vrederechters en toegevoegde vrederechters de bevoegdheid zouden krijgen om over heel het rechtsgebied zittingen van minnelijke schikking te leiden. Wij kiezen voor het rechtsgebied omdat de vrederechters fundamenteel georganiseerd zijn per rechtsgebied en omdat een ruime keuzemogelijkheid de nodige flexibiliteit bevordert.

De vrederechters en toegevoegde vrederechters die deze aanwijzing krijgen, dienen een gespecialiseerde opleiding te volgen. Het leek niet vereist dit op te leggen als een voorafgaande dwingende vereiste, gelet op de ervaring die de vrederechters hebben opgebouwd in de verzoening. Voor de eenvoud opteren wij dus voor een aanwijzing van vrederechters zonder voorafgaande opleiding maar wij bepalen tevens dat zij, na hun aanwijzing, verplicht zijn een opleiding te volgen. Die keuze is gemaakt om praktische redenen: om snel te kunnen starten in het systeem kan dat "risico" wel gelopen worden bij vrederechters bij wie de verzoening al ingebakken is.

Art. 314. De nombreuses affaires sont réglées dès leur introduction en première instance. C'est une bonne chose. Les chambres de conciliation permettent également de résoudre de cette manière des affaires qui ne sont pas réglées lors de leur introduction.

Art. 315. Il est essentiel que le juge conciliateur reçoive une formation spécifique qui lui permette de mener une politique efficace en matière de recours à la médiation et de son suivi, ou à la conciliation. La formation peut être donnée par une institution appropriée et son contenu peut être défini par l'Institut de formation judiciaire.

Art. 316. Il est préférable de confier la désignation des juges conciliateurs à un magistrat qui dispose d'informations suffisantes sur les magistrats à désigner, et qui soit à même d'évaluer leur méthode de travail et leur ouverture aux besoins de la société. Le mode de fonctionnement concret des juges conciliateurs au tribunal dépend de la décision du ou des chef(s) de corps. Cet article s'applique à tous les niveaux judiciaires.

Art. 317. À la cour d'appel, la conciliation peut également être d'une importance capitale. La nature de la conciliation ou de la médiation exigera cependant une autre approche, étant donné que les parties sont déjà, par définition, passées par une instance judiciaire et qu'elles envisageront donc inévitablement la contestation sous un angle plus juridique. Des solutions alternatives pour régler le litige restent indispensables pour une bonne administration de la justice.

Art. 318. À la suite de cette modification, la conciliation sera traitée par une chambre comprenant un seul conseiller.

Art. 319. Une médiation ou une conciliation peut également être demandée avant l'introduction soit d'une cause, soit d'un recours. C'est ce que prévoit l'alinéa 1er. La demande visée est faite par simple lettre: il se recommande de ne pas prévoir une lettre recommandée ou une requête, car cette manière de procéder est trop formaliste. La lettre doit être adressée à la cour elle-même, et non à la chambre qui traitera éventuellement l'affaire (donc au greffe de la juridiction concernée).

La possibilité pour les parties, qui ont la capacité de transiger, d'également se concilier concernant des affaires susceptibles d'être réglées par transaction, est conforme au droit existant.

L'alinéa 3 souligne que le juge, s'il n'examine pas lui-même l'affaire, peut également la renvoyer devant l'entité qui s'occupe directement de la médiation.

Enfin, l'alinéa 4 est conforme au droit existant et souligne que la conciliation est, en principe, toujours volontaire. L'expérience montre qu'il n'est pas productif d'imposer aveuglément la tentative de conciliation.

Art. 320. Le nouvel article 732 du Code judiciaire réduit les formalités le plus possible. Dans de très nombreux cas, la présence des justiciables est extrêmement importante. En

Art. 314. Heel wat zaken worden bij de inleiding zelf geregeld in eerste aanleg. Dit is een goede zaak. De kamers voor minnelijke schikking maken het ook mogelijk om zaken die niet bij de inleiding worden geregeld op die wijze op te lossen.

Art. 315. Het is van wezenlijk belang dat de rechter-verzoener een specifieke opleiding krijgt waardoor hij een effectief beleid kan voeren van doorverwijzing naar bemiddeling en opvolging ervan dan wel van minnelijke schikking. De opleiding kan worden gegeven door een gepaste instelling en met een inhoud die het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding kan bepalen.

Art. 316. De aanwijzing van de rechters-verzoeners gebeurt best door een magistraat die voldoende informatie heeft over de aan te wijzen magistraten en hun werkmethode en openheid aan de noden van de maatschappij kan evalueren. De concrete wijze waarop de rechters-verzoeners in de rechtbank functioneren hangt af van de beslissing van de korpsverste of korpsoversten. Dit artikel geldt voor alle gerechtelijke niveaus.

Art. 317. In het hof van beroep kan de minnelijke schikking ook van uitzonderlijk belang zijn. De aard van de minnelijke schikking of de bemiddeling zal evenwel een andere aanpak vereisen, omdat de partijen per definitie reeds een rechtsinstantie hebben meegemaakt en dus de betwisting onvermijdelijk in een scherper juridisch daglicht zien. Alternatieve oplossingen van het geschil blijven onmisbaar voor de goede rechtsbedeling.

Art. 318. Door deze wijziging zal de minnelijke schikking behandeld worden door een kamer met één raadsheer.

Art. 319. Een bemiddeling of een verzoening kan men ook vragen hetzij vooraleer een zaak wordt ingeleid hetzij vooraleer een rechtsmiddel wordt aangewend. Dit bepaalt het eerste lid. Het bedoelde verzoek wordt gedaan bij gewone brief: het verdient aanbeveling niet te denken aan een aangetekende brief of een verzoekschrift, wegens te formalistisch. De brief moet worden gericht aan het gerecht zelf, en niet aan de kamer die de zaak eventueel zal behandelen (dus aan de griffie van de betrokken rechtsinstantie).

Dat de partijen, die bekwaam zijn een dading aan te gaan, ook een minnelijke schikking kunnen treffen over zaken die vatbaar zijn voor dading, stemt overeen met het bestaande recht.

Het derde lid benadrukt dat de rechter die de zaak niet zelf aanhoudt ook kan doorverwijzen naar de entiteit die direct instaat voor de bemiddeling.

Het vierde lid ten slotte stemt overeen met het bestaande recht en benadrukt dat de minnelijke schikking in beginsel steeds vrijwillig is. De ervaring leert dat het niet productief is de poging tot minnelijke schikking blindelings te verplichten.

Art. 320. Het nieuwe artikel 732 van het Gerechtelijk Wetboek beperkt maximaal de pleegvormen. In heel wat gevallen is de persoonlijke aanwezigheid van de rechtzoekenden zeer

leur absence, les chances de conciliation sont très minces. Le pli judiciaire qui contient la convocation devra préciser les attentes à l'égard des parties. Il appartiendra au juge de donner les instructions adéquates au greffier et il sera libre de décider si les parties doivent comparaître en personne ou non.

Le rôle particulier que la chambre tiendra sera un instrument de travail utile en attendant l'arrivée d'un rôle électronique complet des affaires introduites devant un tribunal ou une cour, et la suppression, qui l'accompagnera, de la plupart des rôles et des registres.

Art. 321. Le renvoi visé à l'article 731 a également des conséquences pour les droits des parties, en particulier en matière de prescription. C'est pourquoi une inscription formelle est requise.

Art. 322. La procédure prévue par l'actuel article 733 du Code judiciaire est complétée et clarifiée à l'aide de renvois concernant notamment la médiation judiciaire.

Art. 323. La conciliation obligatoire n'est pas productive. Elle entraîne une perte de temps et d'argent pour tout le monde. Nous entendons encourager de la sorte les personnes qui envisagent de demander une médiation ou une transaction.

La confidentialité des débats est absolument requise pour que les parties aient l'occasion de régler leur problème en profondeur. Ceci s'applique à tous les cas de jurisprudence alternative.

L'alinéa 2 souligne l'autonomie des parties au procès mais permet également au juge conciliateur d'éviter les abus.

Cette disposition est analogue à celles de la loi sur la médiation.

Art. 324. Il est souhaitable de bien distinguer les tâches du juge conciliateur de celles du juge ordinaire si l'on veut éviter que le juge exerce des pressions excessives sur les parties. Cette disposition n'empêche pas le juge qui constate, au cours du débat, qu'un accord peut se dégager de prendre acte de cet accord.

Art. 325. Les chambres de conciliation siègent, en principe, sans ministère public. Ces chambres ne doivent communiquer l'affaire au ministère public que pour un nombre limité de matières et seulement si l'affaire concerne une demande de transaction. Sinon, l'homologation pourrait poser des problèmes.

belangrijk: anders zijn de kansen op minnelijke schikking zeer gering. De gerechtsbrief, met de oproeping, zal nader moeten bepalen wat wordt verwacht van de partijen. Het zal aan de rechter toekomen de gepaste instructies te geven aan de griffier en het wordt aan zijn wijsheid overgelaten te beslissen of de partijen al dan niet in persoon moeten verschijnen.

De bijzondere rol die de kamer zal houden zal een nuttig werkinstrument zijn. Dit in afwachting van een volledige elektronische rol van de zaken die voor een rechtbank of hof worden ingeleid met de hiermede gepaarde afschaffing van de meeste rollen en registers.

Art. 321. De verwijzing bedoeld in artikel 731 heeft ook gevolgen voor de rechten van de partijen, inzonderheid wat de verjaring betreft. Een formele inschrijving is daarom vereist.

Art. 322. De procedure uit het huidige artikel 733 van het Gerechtelijk Wetboek, wordt aangevuld en verduidelijkt, met verwijzingen naar onder andere de gerechtelijke bemiddeling.

Art. 323. De verplichte verzoening werkt niet productief. Zij betekent een tijdsverlies en geldverlies voor iedereen. Wij willen degenen die overwegen een bemiddeling of een minnelijke schikking aan te vragen hierdoor aanmoedigen.

De vertrouwelijkheid van het debat is een absolute vereiste om de partijen de kans te bieden hun probleem in de diepte te regelen. Dit geldt voor alle mogelijke figuren van alternatieve rechtspraak.

Het tweede lid beklemtoont de autonomie van de procespartijen maar geeft ook aan de rechter-verzoener een mogelijkheid om misbruiken te vermijden.

Deze bepaling is naar analogie van de bemiddelingswet.

Art. 324. Een volledige tweedeling tussen de taken van de rechter-verzoener en die van de gewone rechter is gewenst om te vermijden dat de rechter een overmatige druk zou uitoefenen op de partijen. Deze bepaling verhindert niet dat een rechter die vaststelt dat in de loop van het debat een akkoord kan tot stand komen dit akkoord akteert.

Art. 325. De kamers van minnelijke schikking houden in de regel zitting zonder openbaar ministerie. In een beperkt aantal materies en alleen als het gaat om een verzoek tot minnelijke schikking moeten die kamers de zaak meedelen aan het openbaar ministerie. Als dit niet gebeurt kunnen homologatieproblemen rijzen.

Sabien LAHAYE-BATTHEU (Open Vld)

N° 93 DE M. MAINGAIN ET MME MARGHEM

Art. 37

Au 2°, au § 2, alinéa 3, proposé, supprimer les mots “Lorsque la demande concerne un enfant âgé d’un an ou plus au moment de l’introduction de la demande,”.

JUSTIFICATION

Dans son arrêt n° 144/2010 rendu sur question préjudicielle, la Cour constitutionnelle dit pour droit que:

“L’article 329bis, § 2, alinéa 3, du Code civil viole les articles 10 et 11 de la Constitution en ce qu’il ne permet pas au juge saisi d’une demande de reconnaissance avant le premier anniversaire de l’enfant non émancipé à reconnaître, introduite par un homme qui est le père biologique, d’exercer un contrôle portant sur l’intérêt de l’enfant à voir établie cette filiation”.

La Cour relève en effet que tant pour la Constitution belge (art. 22bis) que pour la Convention relative aux droits de l’enfant de l’ONU (notamment article 3.1) l’intérêt de l’enfant constitue un critère fondamental à prendre en compte dans les procédures le concernant.

La Cour relève que le législateur belge ne peut établir une présomption irréfragable, comme il le fait dans l’article 329, § 2 alinéa 3 du Code civil, que l’intérêt de l’enfant est rencontré par l’établissement de la filiation paternelle dans son chef.

Elle relève, comme elle l’a déjà fait dans l’arrêt 66/2003, qu’il peut exister des cas dans lesquels l’établissement juridique de la filiation paternelle d’un enfant cause à celui-ci un préjudice.

La Cour estime que rien ne peut justifier que le juge saisi d’une demande de reconnaissance de paternité prenne en considération l’intérêt de l’enfant lorsqu’il est âgé de plus d’un an mais ne puisse en tenir compte lorsque l’enfant a moins d’un an.

En outre, cette condition d’âge a pour conséquence que l’intérêt d’un enfant âgé de moins d’un an n’est jamais pris en compte lors de l’établissement de sa filiation paternelle par reconnaissance. Dans cette hypothèse la reconnaissance n’est refusée que s’il est prouvé que le candidat à la reconnaissance n’est pas le père biologique. En d’autres termes, le juge ne peut jamais rejeter la demande de reconnaissance si la demande a été introduite avant que l’enfant ait atteint l’âge d’un an et s’il est établi que la personne qui souhaite reconnaître l’enfant est le père biologique de l’enfant.

Nr. 93 VAN DE HEER MAINGAIN EN MEVROUW MARGHEM

Art. 37

In het voorgestelde punt 2°, de woorden “Als het verzoek een kind betreft dat op het tijdstip van de indiening van het verzoek een jaar of ouder is, kan de rechtbank” **vervangen door de woorden** “De rechtbank kan”.

VERANTWOORDING

In zijn arrest nr. 144/2010 over een prejudiciële vraag zegt het Grondwettelijk Hof het volgende voor recht:

“Artikel 329bis, § 2, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het de rechter bij wie een vordering tot erkenning aanhangig is gemaakt, gedurende het eerste levensjaar van het te erkennen minderjarige niet-ontvoogde kind, door een man die de biologische vader is, niet ertoe in staat stelt controle uit te oefenen op het belang van het kind bij het vaststellen van die afstamming.”

Het Hof merkt inderdaad op dat het belang van het kind, zowel op grond van de Belgische Grondwet (artikel 22bis) als van het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind (meer bepaald van artikel 3.1), een fundamenteel criterium is waarmee rekening moet worden gehouden in de procedures die het kind betreffen.

Het Hof merkt op dat de Belgische wetgever niet mag uitgaan, zoals hij dat doet in artikel 329, § 2, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek, van het onweerlegbaar vermoeden dat tegemoet wordt gekomen aan het belang van het kind doordat zijn afstamming van vaderszijde wordt vastgesteld.

Zoals het Hof reeds in arrest 66/2003 heeft opgemerkt, stelt het dat er gevallen kunnen bestaan waarin het juridisch vastleggen van de afstamming van een kind van vaderszijde nadelig is voor dat kind.

Volgens het Hof kan niets verantwoord worden dat de rechter bij wie een verzoek tot erkenning van vaderschap aanhangig is gemaakt, het belang van het kind in aanmerking neemt wanneer het kind ouder is dan één jaar, terwijl hij daarmee geen rekening zou kunnen houden wanneer het kind jonger is dan één jaar.

Bovendien heeft die leeftijdsvoorwaarde tot gevolg dat nooit rekening wordt gehouden met het belang van een kind dat jonger is dan één jaar bij het vaststellen van zijn afstamming van vaderszijde via een erkenning. In dat geval wordt de erkenning slechts geweigerd wanneer wordt aangetoond dat de persoon die het kind wil erkennen, niet de biologische vader is. Dat houdt in dat de rechter de vordering tot erkenning nooit kan afwijzen indien de aanvraag is ingediend alvorens het te erkennen kind de leeftijd van één jaar heeft bereikt en indien vaststaat dat de erkenner de biologische vader is van het kind.

Cette mesure, selon la Cour constitutionnelle, porte une atteinte disproportionnée aux droits des enfants concernés.

Suivant pleinement le raisonnement de la Cour constitutionnelle, les auteurs du présent amendement souhaitent remédier à la violation des articles 10 et 11 de la Constitution par cette disposition. Ils proposent de retirer du texte de l'article 329 § 2, alinéa 3 du Code civil le critère d'âge et de permettre au juge de prendre en compte l'intérêt de l'enfant même si ce dernier a moins d'un an.

N° 94 DE M. MAINGAIN ET MME MARGHEM

Art. 38

Remplacer cet article comme suit:

“Art. 38. À l'article 330 du même Code, remplacé par la loi du 1er juillet 2006, sont apportées les modifications suivantes:

1° dans le § 1, alinéa 4, modifié par la loi du 27 décembre 2006, les mots “découverte qu'elle est le père ou la mère de l'enfant” sont remplacés par les mots “découverte qu'elle est le père ou la mère de l'enfant ou dans l'année de la reconnaissance contestée si celle-ci est postérieure à la découverte”;

2° dans le § 3, le mot “tribunal” est remplacé par le mot “juge”.”

JUSTIFICATION

En vertu de l'article 330, § 1er, alinéa 4, du Code civil, le point de départ du délai de forclusion d'un an de l'action en contestation d'une reconnaissance de paternité par la personne qui revendique la filiation est établi au moment de la découverte que cette dernière personne est le père de l'enfant.

Cette disposition trouve son origine dans l'article 16 de la loi du 1er juillet 2006 modifiant des dispositions du Code civil relatives à l'établissement de la filiation et aux effets de celle-ci, *MB*, 29 décembre 2006. Cet article remplace l'ancienne réglementation qui prévoyait que tous les intéressés disposaient d'un délai de trente ans, qui courait à compter de l'établissement de l'acte de reconnaissance.

En modifiant l'article 330, § 1er, le législateur poursuivait un double objectif. D'une part, le fait de fixer des délais d'action vise à “protéger autant que possible la cellule familiale de l'enfant” (*Doc. parl.*, Chambre, 2004-2005, DOC 51 0597/026, p. 6). D'autre part, cette disposition établit un parallélisme

Volgens het Hof doet die maatregel op onevenredige wijze afbreuk aan de rechten van de betrokken kinderen.

Aangezien de indieners van dit amendement zich volkomen kunnen vinden in de redenering van het Grondwettelijk Hof, wensen zij de schending door deze bepaling van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet weg te werken. Zij stellen voor het leeftijdscriterium weg te laten in de tekst van artikel 329, § 2, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek, alsook de rechter toe te staan rekening te houden met het belang van het kind, zelfs als dat jonger is dan één jaar.

Nr. 94 VAN DE HEER MAINGAIN EN MEVROUW MARGHEM

Art. 38

Dit artikel vervangen door wat volgt:

“Art. 38. In artikel 330 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 1 juli 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in § 1, vierde lid, gewijzigd bij de wet van 27 december 2006, worden de woorden “ontdekking van het feit dat hij of zij de vader of de moeder van het kind is” vervangen door de woorden “ontdekking van het feit dat hij of zij de vader of de moeder van het kind is of binnen een jaar na de betwiste erkenning, ingeval die ontdekking nog niet heeft plaatsgevonden”;

2° in § 3 wordt het woord “rechtbank” vervangen door het woord “rechter”.”

VERANTWOORDING

Op grond van artikel 330, § 1, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek gaat de vervaltermijn van één jaar voor de vordering tot betwisting van een erkenning van vaderschap die wordt ingesteld door de persoon die de afstamming opeist, in op het ogenblik waarop die laatste ontdekt dat hij de vader van het kind is.

Die bepaling vindt haar oorsprong in artikel 16 van de wet van 1 juli 2006 tot wijziging van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het vaststellen van de afstamming en de gevolgen ervan (*Belgisch Staatsblad*, 29 december 2006). Dat artikel kwam in de plaats van de vroegere regeling, waarbij alle belanghebbenden over een termijn van dertig jaar beschikten, die inging bij het opmaken van de erkenningsakte.

Met de wijziging van artikel 330, § 1, streefde de wetgever een tweeledig doel na. Er werd voorzien in termijnen voor het instellen van vorderingen om “de gezinscel van het kind zoveel mogelijk te beschermen” (*Parl. Doc.*, Kamer, 2004-2005, DOC 51 0597/026, blz. 6). Voorts bracht die bepaling

entre la procédure de contestation de la présomption de paternité et la procédure de contestation de la reconnaissance de paternité (*Doc. parl.*, Sénat, 2004-2005, n° 3-1402/7, p. 51-52).

Par son arrêt n° 54/2011 du 6 avril 2011, rendu sur question préjudicielle, la Cour constitutionnelle a jugé que l'article 330, § 1er, alinéa 4, du Code civil viole les articles 10 et 11 de la Constitution en ce que le délai de forclusion impartit par cette disposition à la personne qui revendique la filiation peut débiter avant la reconnaissance contestée.

Comme le relève la Cour constitutionnelle, celui qui conteste une reconnaissance mensongère n'a pas toujours la possibilité d'établir à temps sa propre paternité. "En effet, en vertu de l'article 329*bis*, § 2, alinéa 1er, du Code civil, le consentement de la mère est requis à cette fin. Si ce consentement n'est pas obtenu, il est d'abord recouru à une procédure de conciliation devant le tribunal de première instance; aucun délai n'est prévu pour entamer cette procédure. Si la conciliation n'aboutit pas, une analyse ADN sera probablement requise, étant donné que la demande est rejetée s'il est établi que le demandeur n'est pas le père biologique."

Ainsi, si cette procédure perdure plus d'un an et qu'entre-temps une reconnaissance mensongère a eu lieu, le père biologique perd son droit à introduire l'action en contestation et ce quel que soit l'intérêt de l'enfant.

L'objectif du législateur de prévoir des règles de procédure harmonisées pour tous les types de contestation de la filiation paternelle et maternelle ne peut avoir pour effet de rendre impossible l'exercice de l'action du père biologique.

Afin de rendre l'article 330, § 1er, alinéa 4, du Code civil compatible avec les articles 10 et 11 de la Constitution, les auteurs du présent amendement entendent prévoir que le délai impartit à celui qui revendique la filiation pour contester une reconnaissance mensongère ne débute que lorsqu'il a découvert qu'il est le père de l'enfant et après cette reconnaissance mensongère.

Dans l'intérêt de l'enfant, les auteurs du présent amendement estiment qu'il est primordial que le juge puisse évaluer quelle reconnaissance est préférable sur la base des circonstances concrètes de chaque cas. L'article 329*bis*, § 2, alinéa 2, du Code civil permet, en effet, au juge de refuser cette reconnaissance "lorsqu'elle est manifestement contraire à l'intérêt de l'enfant", et ce quel que soit l'âge de l'enfant.

een gelijkschakeling teweeg tussen de regels voor de betwisting van het vermoeden van vaderschap, en de regels voor de betwisting van de erkenning van vaderschap (*Parl. Doc.*, Senaat, 2004-2005, DOC 3 1402/7, blz. 51-52).

In zijn arrest nr. 54/2011 van 6 april 2011 over een prejudiciële vraag terzake heeft het Grondwettelijk Hof geoordeeld dat artikel 330, § 1, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, in zoverre de daarin bepaalde vervaltermijn voor de persoon die de afstamming opeist, kan aanvragen vooraleer de betwiste erkenning plaatsvindt.

Zoals het Grondwettelijk Hof opmerkt, zal wie een leugenachtige erkenning van vaderschap betwist, niet altijd de mogelijkheid hebben gehad zijn eigen vaderschap eerder aan te tonen; "krachtens artikel 329*bis*, § 2, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek is daartoe immers de toestemming van de moeder vereist. Indien die toestemming niet wordt verkregen, wordt eerst een verzoeningsprocedure voor de rechtbank van eerste aanleg opgestart; voor het opstarten van die procedure is geen termijn bepaald. Indien geen verzoening wordt bereikt, zal wellicht een DNA-onderzoek vereist zijn, aangezien het verzoek wordt verworpen indien vaststaat dat de verzoeker niet de biologische vader is".

Nu, als die procedure meer dan een jaar in beslag neemt en intussen een leugenachtige erkenning plaatsvindt, kan de biologische vader niet langer zijn recht uitoefenen een vordering tot betwisting in te stellen, ongeacht het belang van het kind.

De doelstelling van de wetgever zo veel mogelijk te voorzien in geharmoniseerde procedureregels voor alle types van betwistingen van de vaderlijke en moederlijke afstamming mag niet tot gevolg hebben dat de biologische vader zijn vorderingsrecht niet langer kan uitoefenen.

Om artikel 330, § 1, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek in overeenstemming te brengen met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, strekt dit amendement ertoe te bepalen dat de termijn waarover de persoon die de afstamming opeist, beschikt om een leugenachtige erkenning te betwisten, pas aanvangt wanneer hij heeft ontdekt dat hij de vader van het kind is, op een ogenblik dat die leugenachtige erkenning al heeft plaatsgevonden.

In het belang van het kind achten de indieners van dit amendement het essentieel te bepalen dat de rechter op basis van de concrete omstandigheden van elk geval kan nagaan welke erkenning de voorkeur geniet. Ingevolge artikel 329*bis*, § 2, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek kan de rechter de erkenning immers weigeren, "als ze kennelijk strijdig is met de belangen van het kind".

N° 95 DE M. MAINGAIN ET MME MARGHEM

Art. 124

Apporter les modifications suivantes:**a) remplacer le 1° comme suit:**

“1° dans l’alinéa 1er, les mots “une ou plusieurs chambres de conciliation, une ou plusieurs chambres de la famille” sont insérés entre les mots “une ou plusieurs chambres de la jeunesse” et les mots “et, pour le tribunal de première instance”.”;

b) remplacer le 3° comme suit:

“3° entre l’alinéa 2 et l’alinéa 3 est inséré la phrase suivante: “Le tribunal de la famille et de la jeunesse se compose des chambres de la famille, dénommées tribunal de la famille, des chambres de la jeunesse, dénommées tribunal de la jeunesse, et de la chambre de conciliation”.”

JUSTIFICATION

1. Pourquoi créer une chambre des conciliations au sein du tribunal de la famille et dans quelles matières?

Les auteurs du présent amendement considèrent que l’attribution du soin de concilier les parties au juge chargé de trancher le litige, tel qu’envisagé par la proposition de loi, n’est pas satisfaisante, et ce, pour plusieurs raisons.

En effet, il échet tout d’abord de relever qu’un tel système est identique à celui qui existe actuellement, par exemple en matière de divorce¹. Or, l’encombrement du rôle du tribunal ou parfois la réticence personnelle du magistrat, ont très souvent pour effet que la conciliation n’est jamais tentée et ce, malgré l’obligation expresse de l’article 1255 du Code judiciaire. La proposition de loi, telle qu’elle est rédigée aujourd’hui, n’assure dès lors pas une réelle tentative de conciliation.

Par ailleurs, nous devons insister sur le fait que, pour ne pas perdre en efficacité, il faut éviter que le juge qui a tenté de concilier soit la même personne que celle qui sera amenée à trancher le litige; faute d’ailleurs de se mettre en défaut par rapport à l’exigence d’impartialité consacrée par l’article 6 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l’homme.

Au demeurant, même si l’on adopte une position souple à propos de l’exigence d’impartialité, l’on ne peut s’abstenir de percevoir un certain malaise, dès l’instant où il est difficile pour les parties de faire preuve de transparence dans le cadre d’une conciliation si elles savent que la personne devant

Nr. 95 VAN DE HEER MAINGAIN EN MEVROUW MARGHEM

Art. 124

In dit artikel de volgende wijzigingen aanbrengen:**a) het 1° vervangen door wat volgt:**

“1° in het eerste lid worden de woorden “, uit een of meer verzoeningskamers, uit een of meer familiekamers” ingevoegd tussen de woorden “uit één of meer jeugdkamers” en de woorden “en, bij de rechtbank van eerste aanleg”.”;

b) het 3° vervangen door wat volgt:

“3° tussen het tweede en het derde lid wordt de volgende zin ingevoegd:

“De familie- en jeugdrechtbank bestaat uit de familiekamers, familierechtbank genoemd, de jeugdkamers, jeugdrechtbank genoemd, en de verzoeningskamer.”.”

VERANTWOORDING

1. Waarom is er binnen de familierechtbank nood aan een verzoeningskamer en voor welke aangelegenheden moet die bevoegd zijn?

Volgens de indieners van dit amendement volstaat het om verschillende redenen niet om, zoals in het wetsvoorstel gepland, de rechtbank die het geschil moet beslechten, óók te belasten met een poging tot verzoening van de partijen.

Allereerst zij erop gewezen dat een dergelijke regeling identiek is aan die welke momenteel al bestaat, bijvoorbeeld inzake echtscheidingen. Door de werkoverlast bij de rechtbank of soms zelfs door de persoonlijke scepsis bij de magistraat wordt die verzoeningspoging veelal nooit ondernomen, hoewel artikel 1255 van het Gerechtelijk Wetboek dat expliciet oplegt. In zijn huidige vorm schept het wetsvoorstel dus geen ruimte voor een échte verzoeningspoging.

Ter wille van de doeltreffendheid is het overigens van belang te voorkomen dat de rechter die een verzoeningspoging heeft ondernomen, ook de rechter is die het geschil zal moeten beslechten. Zo het om dezelfde rechter gaat, schendt men trouwens de onpartijdigheidsvereiste zoals die is verankerd in artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens.

Maar zelfs indien soepel met die onpartijdigheidsvereiste wordt omgesprongen, kan men niet echt genoeg nemen met een procedure waarin de partijen moeilijk volledige klaarheid durven te scheppen in het raam van een verzoeningspoging, omdat zij weten dat de verzoener later ook de

laquelle elles comparaissent sera amenée à juger leur litige si aucun accord ne se concrétise.

Comment une conciliation pourrait-elle réellement aboutir si les parties n'osent pas "ouvrir leur jeu", par crainte de voir ces révélations se retourner ensuite contre elles dans l'hypothèse où un accord ne peut être trouvé? Un justiciable va-t-il ainsi reconnaître qu'il a des revenus non officiels, alors qu'il sait que le juge disposera ensuite de l'information lorsqu'il aura à trancher le litige? Mais s'il ne reconnaît pas l'existence de ces revenus, la conciliation ne pourra jamais aboutir, dès lors qu'elle se fonde sur des postulats dont l'autre partie sait pertinemment bien qu'ils sont inexacts...

D'autre part, il n'est pas sans intérêt de rappeler que, pour que la conciliation soit efficace et ait une chance d'aboutir, il convient qu'elle soit mise en œuvre par un magistrat spécialement formé à cet effet.

Enfin, nous ne pensons pas qu'il soit opportun de restreindre cette tentative de conciliation aux seules matières énumérées par la proposition. Des litiges, tels que ceux liés à la procédure de liquidation partage ou à une succession, méritent également que l'on essaye de les régler de manière amiable.

Nous plaçons dès lors pour l'instauration, au sein du tribunal de la famille, d'une chambre de conciliation, compétente dans toutes les matières familiales où les parties peuvent disposer de leurs droits, et dont le magistrat, spécialement formé, ne pourrait jamais — à tout le moins pour les dossiers ayant fait l'objet d'une tentative de conciliation — siéger dans les deux autres chambres (famille et jeunesse) chargées de trancher les points litigieux. Cette chambre permettrait d'assurer une réelle tentative de conciliation — à l'instar de ce qui se passe actuellement devant le tribunal de la jeunesse de Nivelles —, et offrirait également au magistrat la possibilité de sensibiliser les parties aux autres modes alternatifs de règlement des conflits, tels que par exemple le droit collaboratif.

Ces autres modes alternatifs de règlement des conflits sont en train de se développer et il serait regrettable qu'à peine la proposition de loi entrée en vigueur, elle soit déjà en recul par rapport aux points qu'elle souhaitait précisément renforcer.

On notera que le Québec, dont les auteurs de la proposition de loi s'inspirent pour tout ce qui concerne la médiation, a adopté un système, qui consiste à soumettre à des juges différents la mission de concilier ou de trancher le litige, et se réjouit de constater qu'il fonctionne parfaitement bien.

2. Fonctionnement de la chambre de conciliation

Pour être assuré que les justiciables seront informés de la possibilité de résoudre leurs litiges par le biais de la conciliation, de la médiation, ou d'autres modes alternatifs de résolution des conflits, il sera imposé à la chambre famille d'expliquer aux parties, à l'audience d'introduction, que ces

rechter zal zijn die hun geschil moet beslechten indien die verzoeningspoging mislukt.

Hoe kan een verzoeningspoging slagen als de partijen niet al hun kaarten op tafel durven te leggen, uit vrees dat hun "onthullingen" later tegen hen kunnen worden gebruikt indien geen akkoord wordt bereikt? Zal een rechtszoekende bijvoorbeeld erkennen dat hij niet-officiële inkomsten heeft, als hij weet dat de rechter die informatie achteraf kan gebruiken, wanneer hij het geschil alsnog moet beslechten? Zo de rechtzoekende die niet-officiële inkomsten verzwijgt, kan de verzoening echter nooit succesvol zijn, omdat ze is gebaseerd op uitgangspunten waarvan de tegenpartij pertinent weet dat ze niet met de werkelijkheid overeenstemmen.

Voorts is het niet oninteressant eraan te herinneren dat een verzoeningspoging maar kans op slagen heeft, als ze wordt ondernomen door een speciaal daartoe opgeleid magistraat.

Tot slot denken de indieners niet dat het opportuun zou zijn die verzoeningspoging alleen maar te voorzien in de aangelegenheden die in het wetsvoorstel worden opgesomd. Ook de geschillen met betrekking tot de vereffening, de verdeling of een nalatenschap kunnen baat hebben bij een poging tot minnelijke schikking.

Daarom pleiten de indieners voor de invoering, binnen de familierechtbank, van een verzoeningskamer, die bevoegd zou zijn voor alle aangelegenheden waarin de partijen zelf over hun rechten kunnen beschikken. In het kader van die verzoeningsprocedure zou de — speciaal opgeleide — magistraat nooit zitting mogen hebben in de twee andere kamers (familiekamer en jeugdkamer) die zich over de twistpunten moeten uitspreken, althans indien voor het dossier een verzoeningspoging werd ondernomen. Die verzoeningskamer zou een échte verzoeningspoging mogelijk maken, naar het voorbeeld van wat vandaag al bij de jeugdrechtbank van Nijvel gebeurt, en zou de magistraat eveneens de mogelijkheid bieden de partijen bewust te maken van het bestaan van alternatieve wijzen van geschillenregeling, bijvoorbeeld het *collaborative law*-systeem.

Andere alternatieve wijzen van geschillenregeling zijn in volle ontwikkeling en het zou jammer zijn dat de wet al van bij de goedkeuring ervan achterop zou lopen in de aangelegenheden die hij net wou regelen.

In Québec, waar de indieners van het wetsvoorstel zeggen inspiratie te hebben gehaald voor de door hen voorgestelde bemiddeling, is trouwens een regeling aangenomen waarbij de verzoening en de beslechting van een geschil aan verschillende rechters worden toegewezen. Tot ieders voldoening functioneert die regeling perfect.

2. Werking van de verzoeningskamer

Om er zeker van te zijn dat de rechtzoekenden worden geïnformeerd over de mogelijkheid hun geschil op te lossen via verzoening, bemiddeling of andere alternatieve wijzen van geschillenregeling, moet de familiekamer worden verplicht de partijen tijdens de inleidende zitting uit te leggen dat zij

dernières peuvent soumettre leur litige à la chambre de conciliation, qui recherchera avec eux les possibilités d'une telle conciliation ou médiation. Les parties auront en outre, à tout moment au cours du procès, la possibilité de demander le renvoi de leur cause devant la chambre des conciliations.

Pour aider les parties à parvenir à un tel accord, le magistrat siégeant à la chambre de conciliation, devra jouer un "rôle actif" qui exclut toute fonction juridictionnelle puisqu'il ne tranchera le litige ni en droit ni en fait. Il découle de cette exclusion du pouvoir juridictionnel que le juge ne pourra jamais s'assurer de la véracité de l'allégation d'une partie: seuls les faits reconnus comme vrais par les deux parties pourront être pris en considération. Il proposera des issues au conflit, mais sans pouvoir influencer les parties. Il conseillera les parties en évaluant les circonstances particulières et en recommandant une action spécifique.

Il est en outre opportun de prévoir que la chambre de conciliation statue en chambre du conseil et ce, tant pour ne pas porter atteinte à la vie privée des justiciables, mais également pour que la conciliation ait plus de chances d'aboutir. L'on conçoit en effet difficilement qu'un magistrat puisse concilier des parties en présence de nombreuses autres personnes étrangères au litige.

Enfin, si un accord peut être trouvé, soit directement par la conciliation, soit suite à la mise en œuvre d'un autre mode alternatif de règlement des conflits (tels que la médiation ou le droit collaboratif), la chambre de conciliation disposera de la compétence pour homologuer cet accord. À défaut d'accord, ou en cas d'accord partiel, la chambre de conciliation renverra le dossier à la chambre de la famille devant laquelle la cause avait été introduite, afin que l'instance puisse se poursuivre.

N° 96 DE M. MAINGAIN ET MME MARGHEM

Art. 126

Au 2°, compléter l'alinéa proposé par la phrase suivante:

"Toutefois, le juge qui siège à la chambre de conciliation ne peut jamais siéger, pour les dossiers dont il a eu connaissance, dans les autres chambres du tribunal de la famille et de la jeunesse."

JUSTIFICATION

Cf. la justification de l'amendement relatif à l'article 124.

hun geschil aan de verzoeningskamer kunnen voorleggen, die samen met hen zal nagaan in hoeverre verzoening of bemiddeling mogelijk is. Bovendien moeten de partijen op elk moment tijdens het proces de mogelijkheid krijgen te vragen dat hun zaak voor de verzoeningskamer wordt gebracht.

Om de partijen te helpen tot een dergelijk akkoord te komen, moet de in de verzoeningskamer zitting hebbende magistraat een "actieve rol" spelen, die hoegenaamd niets te maken heeft met een of andere jurisdictionele functie, aangezien hij de zaak in rechte noch in feite mag beslechten. Het gevolg van die uitsluiting van elke jurisdictionele invulling van de verzoening is dat de rechter de echtheid van de beweringen van een partij nooit mag natrekken. Alleen de door de beide partijen als waar erkende feiten mogen in aanmerking worden genomen. De rechter stelt uitwegen uit het conflict voor, maar doet dat zonder de partijen te beïnvloeden. Hij geeft hen raad, door de specifieke omstandigheden van het geschil te evalueren en een specifiek initiatief aan te bevelen.

Bovendien ware het raadzaam te bepalen dat de verzoeningskamer als raadkamer uitspraak doet. Aldus worden schendingen van de persoonlijke levenssfeer van de rechtzoekenden voorkomen en heeft de verzoeningspoging meer kans op slagen. Het is immers moeilijk denkbaar dat een rechter de partijen kan verzoenen in de aanwezigheid van talrijke andere mensen die niets met het geschil te maken hebben.

Zo tot slot een akkoord wordt bereikt, ofwel rechtstreeks door de verzoeningspoging, ofwel via een andere alternatieve wijze van geschillenregeling (zoals bemiddeling of *collaborative law*), is de verzoeningskamer bevoegd om dat akkoord te homologeren. Bij gebrek aan een akkoord of in geval van een gedeeltelijk akkoord verwijst de verzoeningskamer het dossier door naar de familierechtbank waarbij de zaak was aangebracht en waarvoor de gerechtelijke procedure wordt voortgezet.

Nr. 96 VAN DE HEER MAINGAIN EN MEVROUW MARGHEM

Art. 126

In het voorgestelde punt 2°, het lid aanvullen als volgt:

"De rechter die zitting heeft in de kamer van minnelijke schikking mag echter, voor de dossiers waarvan hij kennis heeft genomen, nooit zitting hebben in de andere kamers van de familie- en jeugdrechtbank."

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van het amendement op artikel 124.

N° 97 DE M. MAINGAIN ET MME MARGHEM

Art. 128

Remplacer l'alinéa proposé comme suit:

“Pour la répartition des affaires entre les chambres du tribunal de la famille et celles du tribunal de la jeunesse, le président veille, dans la mesure du possible, à ce qu'un même juge ne puisse connaître d'un dossier familial et d'un dossier protectionnel concernant le même enfant mineur.”

JUSTIFICATION

Les auteurs du présent amendement estiment qu'il est indispensable que des magistrats différents siègent dans les chambres de la famille et dans les chambres de la jeunesse.

Cela se justifie non seulement pour des raisons d'impartialité et de respect des droits de la défense que compte tenu de la nature radicalement opposée des procédures.

En effet, actuellement, l'on peut constater que, dans certains tribunaux de la jeunesse, les magistrats, au prix d'une confusion des rôles, appliquent les règles de la procédure inquisitoire dans tous les dossiers qui leurs sont soumis, en ce compris les dossiers civils.

Il est par ailleurs est fréquent que le juge protectionnel doive intervenir postérieurement à une décision civile, par exemple, concernant l'hébergement d'un enfant, revenant ainsi, dans l'hypothèse où il s'agit du même magistrat qui statue, à ce que le juge protectionnel soit, d'une certaine manière, son propre juge d'appel.

Enfin, il ne devrait plus à l'avenir être permis au juge de statuer au civil, après être intervenu au protectionnel, et de disposer ainsi d'informations dont les parties elles-mêmes n'auraient pas connaissance, sous peine de violer les droits de la défense.

Par conséquent, les auteurs du présent amendement entendent insérer une interdiction légale pour un même juge de pouvoir connaître d'un même dossier à la fois au civil et au protectionnel.

Le lien entre les deux aspects d'un même dossier sera assuré par le ministère public.

Nr. 97 VAN DE HEER MAINGAIN EN MEVROUW MARGHEM

Art. 128

Het voorgestelde lid vervangen door wat volgt:

“De voorzitter zorgt er bij de verdeling van de zaken onder de kamers van de familie- en jeugdrechtbank in de mate van het mogelijke voor dat een zelfde rechter geen kennis kan nemen van een familiedossier en een dossier inzake jeugdbescherming over hetzelfde minderjarige kind.”

VERANTWOORDING

De indieners van dit amendement achten het onontbeerlijk dat verschillende magistraten zitting hebben in de familie- en in de jeugdkamers.

Zulks is niet alleen verantwoord om redenen van onpartijdigheid en de inachtneming van de rechten van verdediging, maar ook gezien de totaal tegengestelde aard van de procedures.

Op dit ogenblik passen de magistraten in sommige jeugdrechtbanken, met het risico van een functieverwarring, namelijk de regels van de inquisitoire rechtspleging toe op alle bij hen aanhangig gemaakte dossiers, ook op de burgerrechtelijke dossiers.

Vaak moet de rechter inzake jeugdbescherming overigens optreden na een burgerrechtelijke beslissing, bijvoorbeeld in verband met de verblijfsregeling van een kind, hetgeen er, ingeval dezelfde rechter een uitspraak doet, op neerkomt dat de rechter inzake jeugdbescherming in zekere zin zijn eigen rechter in hoger beroep is.

Ten slotte zou het de rechter in de toekomst niet langer toegestaan mogen zijn in een burgerrechtelijk dossier een uitspraak te doen nadat hij is opgetreden bij het dossier inzake jeugdbescherming, en daardoor beschikt over informatie waarvan de partijen zelf niet op de hoogte zijn; zo niet zou hij de rechten van verdediging schenden.

Daarom beogen de indieners van dit amendement bij wet te verbieden dat dezelfde rechter voor hetzelfde dossier zowel kennis mag nemen van het burgerrechtelijke aspect als van het facet jeugdbescherming.

Het openbaar ministerie zal zorgen voor het verband tussen de beide aspecten van een zelfde dossier.

N° 98 DE M. MAINGAIN ET MME MARGHEM

Art. 130

Au 1°, après les mots “et des chambres de la famille” **insérer les mots** “*ainsi que des chambres de conciliation*”.

JUSTIFICATION

Cf. la justification de l'amendement relatif à l'article 124.

N° 99 DE M. MAINGAIN ET MME MARGHEM

Art. 163

Remplacer l'article 638 proposé comme suit:

“Art. 638. § 1er. *Dans les causes relevant du tribunal de la famille et de la jeunesse, en dérogation à l'article 624, est compétent pour connaître des demandes relatives à un ou plusieurs enfants communs des parties ou aux biens de ces enfants, le juge du domicile du ou des enfants communs ou, à défaut de domicile, celui du lieu de résidence habituelle du ou des enfants communs lorsque ce domicile ou à défaut cette résidence habituelle diffère du domicile du défendeur.*

Lorsque les domiciles ou à défaut de domiciles, les résidences habituelles des enfants communs sont différents, le tribunal de la famille et de la jeunesse premièrement saisi est compétent pour connaître par connexité, en vertu de l'article 634, de l'ensemble des demandes formulées par les parties.

§ 2. *Toutefois, le tribunal de la famille et de la jeunesse compétent en vertu du § 1er peut, à la demande d'une partie ou du ministère public, décider de renvoyer l'affaire devant un autre tribunal de la famille et de la jeunesse s'il l'estime nécessaire dans l'intérêt de l'enfant ou dans l'intérêt d'une bonne justice.*”

Nr. 98 VAN DE HEER MAINGAIN EN MEVROUW MARGHEM

Art. 130

In het 1°, de woorden “en familiekamers” **vervangen door de woorden** “, *familiekamers en verzoeningskamers*”.

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van amendement nr. 95 op artikel 124.

Nr. 99 VAN DE HEER MAINGAIN EN MEVROUW MARGHEM

Art. 163

Het voorgestelde artikel 638 vervangen door wat volgt:

“Art. 638. § 1. *In zaken eigen aan de familie- en jeugdrechtbank, is in afwijking van artikel 624 bevoegd voor vorderingen in verband met een of meer gemeenschappelijke kinderen van de partijen of de goederen van die kinderen, de rechter van de woonplaats van het (de) gemeenschappelijke kind(eren) of bij ontstentenis van een woonplaats, die van de gewone verblijfplaats van het (de) gemeenschappelijke kind(eren), als die woonplaats of, bij ontstentenis ervan, de gewone verblijfplaats verschillend is van de woonplaats van de verweerder.*

Als de woonplaatsen of, bij ontstentenis ervan, de gewone verblijfplaatsen van de gemeenschappelijke kinderen verschillend zijn, is de eerst geadieerde familie- en jeugdrechtbank bevoegd om, door samenhang en overeenkomstig artikel 634, zich uit te spreken over alle door de partijen geformuleerde vorderingen.

§ 2. *Op verzoek van een partij of van het openbaar ministerie kan de krachtens § 1 bevoegde familie- en jeugdrechtbank evenwel beslissen om de zaak naar een andere familie- en jeugdrechtbank door te verwijzen, indien zij dat noodzakelijk acht in het belang van het kind of van een behoorlijke rechtsbedeling.*”

JUSTIFICATION

Les auteurs du présent amendement souhaitent tenir compte de l'avis de l'OBFG. Comme l'OBFG, ils estiment que le système de compétence territoriale proposé par la proposition de loi est complexe et entraîne une différence de traitement entre les parties selon qu'elles ont ou non des enfants mineurs communs. Prévoir une compétence spécifique pour les familles avec enfants mineurs communs c'est induire l'idée que ce type particulier de famille "mérite" un traitement particulier quant à la compétence territoriale du juge. En outre, il n'est pas logique de réserver cette compétence particulière aux couples avec enfants mineurs alors que des litiges peuvent concerner des enfants majeurs qui continuent à vivre avec l'un de leur parents, par exemple lorsqu'ils sont étudiants.

Le présent amendement prévoit une possibilité de dérogation au droit commun déterminant la compétence territoriale et plus spécifiquement à l'article 624 du Code judiciaire, pour les affaires relatives à la personne ou aux biens des enfants communs mineurs et majeurs. Dans cas il est prévu que le juge compétent doit être celui du domicile ou à défaut de domicile celui du lieu de résidence habituelle des enfants communs.

La résidence habituelle est un critère subsidiaire, différent de la notion de résidence au sens de l'article 36 du Code judiciaire, qui s'inspire de l'article 4, § 2, 1° du Code de droit international privé qui définit cette notion comme *"le lieu où une personne physique s'est établie à titre principal, même en l'absence de tout enregistrement et indépendamment d'une autorisation de séjourner ou de s'établir dans ce lieu, il est tenu compte, en particulier, de circonstances de nature personnelle ou professionnelle qui révèlent des liens durables avec ce lieu ou la volonté de nouer de tels liens."* En l'occurrence il s'agit du lieu où les enfants sont établis de manière durable à titre principal, avec l'un de ses parents au moins où dans le cadre d'une famille d'accueil.

Dans la majorité des cas, les enfants communs sont domiciliés avec l'un de leurs parents, voire les deux, de sorte que le critère actuel du juge du domicile du défendeur trouve à s'appliquer de manière fréquente. Les auteurs du présent amendement estiment qu'il ne faut déroger au droit commun que de manière restreinte, lorsqu'il n'est pas adapté à la situation visée. En instaurant dérogation limitée, les autres règles du droit commun de la compétence territoriale restent applicables, notamment pour les dossiers qui n'intéressent pas les enfants communs du couple.

Enfin, il est prévu que le juge peut décider de renvoyer l'affaire à un autre tribunal lorsqu'une partie ou le MP le demande. Cela peut être opportun notamment en vue de garantir le principe "une famille, un dossier" qui sous-tend la proposition de loi, par exemple lorsqu'un tribunal de la famille a déjà été saisi précédemment d'un litige entre les mêmes parties.

VERANTWOORDING

De indieners van dit amendement wensen rekening te houden met het advies van de OBFG. Zoals de OBFG vinden zij dat de in het wetsvoorstel voorgestelde regeling inzake de territoriale bevoegdheid ingewikkeld is en een verschil in behandeling tussen de partijen met zich brengt naargelang zij al dan niet gemeenschappelijke minderjarige kinderen hebben. Voorzien in een specifieke bevoegdheid voor gezinnen met minderjarige kinderen komt erop neer dat men de indruk wekt dat dit bijzonder soort gezin een bijzondere behandeling met betrekking tot de territoriale bevoegdheid van de rechter "verdient". Daarnaast is het niet logisch die bijzondere bevoegdheid te reserveren voor echtparen met minderjarige kinderen, terwijl geschillen betrekking kunnen hebben op volwassen kinderen die met een van hun ouders blijven leven, bijvoorbeeld als zij student zijn.

Dit amendement voorziet in een mogelijkheid tot afwijking van het gemene recht, dat de territoriale bevoegdheid bepaalt, en meer in het bijzonder van artikel 624 van het Gerechtelijk Wetboek, in zaken met betrekking tot de persoon of de goederen van de minderjarige en meerderjarige gemeenschappelijke kinderen. In dit geval wordt bepaald dat de bevoegde rechter die moet zijn van de woonplaats of, bij ontstentenis van woonplaats, die van de gewone verblijfplaats van de minderjarige kinderen.

De gewone verblijfplaats is een ondergeschikt criterium, dat verschilt van het begrip woonplaats in de zin van artikel 36 van het Gerechtelijk Wetboek, wat op zijn beurt is gebaseerd op artikel 4, § 2, 1°, van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht, dat dit begrip als volgt definieert: *"de plaats waar een natuurlijke persoon zich hoofdzakelijk heeft gevestigd, zelfs bij afwezigheid van registratie en onafhankelijk van een verblijfs- of vestigingsvergunning; om deze plaats te bepalen, wordt met name rekening gehouden met omstandigheden van persoonlijke of professionele aard die duurzame banden met die plaats aantonen of wijzen op de wil om die banden te scheppen"*. In dit geval gaat het om de plaats waar de kinderen duurzaam hun "hoofdvestiging" hebben, met ten minste een van de ouders of in het kader van een opvanggezin.

In de meeste gevallen hebben de gemeenschappelijke kinderen hun woonplaats bij een van de ouders, of zelfs bij beide, zodat het huidige criterium van de rechter van de woonplaats van de verweerder vaak van toepassing is. De indieners van dit amendement vinden dat men niet dan in beperkte mate mag afwijken van het gemene recht, als dat niet aan de bedoelde situatie is aangepast. Door een beperkte afwijking in te stellen blijven de andere gemeenrechtelijke bevoegdheidsregels van toepassing, met name voor de dossiers die voor de gemeenschappelijke kinderen van het echtpaar niet van belang zijn.

Tot slot wordt bepaald dat de rechter kan besluiten de zaak naar een andere rechtbank door te verwijzen als een partij of het openbaar ministerie daar om verzoekt. Dat kan opportuun zijn, met name met het oog op het waarborgen van het principe "één gezin, één dossier", dat het wetsvoorstel onderbouwt, bijvoorbeeld als een familierechtbank al voordien is geadieerd in verband met een geschil tussen dezelfde partijen.

N° 100 DE M. MAINGAIN ET MME MARGHEM

Art. 168/1 (*nouveau*)**Insérer un article 168/1, rédigé comme suit:**

“Art. 168/1. À l’article 731 du Code judiciaire, modifié par la loi du 21 février 2005, sont apportées les modifications suivantes:

a) un nouvel alinéa, rédigé comme suit, est inséré entre l’alinéa 1 et l’alinéa 2:

“En matière familiale, il s’agit de la chambre de conciliation du tribunal de la famille et de la jeunesse. Cette chambre siège en chambre du conseil.”;

b) cet article est complété par les alinéas suivants:

“En matière familiale, le tribunal de la famille doit, à l’audience d’introduction, dans toutes les matières où les parties sont capables de transiger, informer celles-ci de la possibilité de résoudre leur litige par le biais de la conciliation, de la médiation ou de tout autre mode alternatif de résolution des conflits. À la demande des parties, ou si le magistrat l’estime opportun, le dossier est alors renvoyé à la chambre de conciliation du tribunal de la famille, sur base des articles 661 et suivants du Code judiciaire.

Tout au long de l’instance, les parties ou le magistrat ont la possibilité à n’importe quel moment de solliciter le renvoi de leur cause devant la chambre des conciliations.

Si les parties parviennent à un accord total ou partiel, cet accord est homologué par la chambre de conciliation. À défaut d’accord, ou en cas d’accord partiel, la chambre de conciliation renvoie, sur la base des articles 661 et suivants du Code judiciaire, le dossier devant la chambre de la famille devant laquelle le dossier a été introduit.”.

JUSTIFICATION

Cf. la justification de l’amendement relatif à l’article 124.

Nr. 100 VAN DE HEER MAINGAIN EN MEVROUW MARGHEM

Art. 168/1 (*nieuw*)**Een artikel 168/1 invoegen, luidende:**

“Art. 168/1. Aan artikel 731 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 21 februari 2005, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) tussen het eerste en het tweede lid wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende:

“In familiezaken gaat het om de kamer voor minnelijke schikking van de familie- en jeugdrechtbank. Die kamer houdt zitting in raadkamer.”;

b) dit artikel wordt aangevuld met de volgende bepalingen:

“In familiezaken moet de familierechtbank de partijen, in alle aangelegenheden waarin ze een dading kunnen aangaan, tijdens de inleidende zitting inlichten over de mogelijkheid hun geschil te beslechten via verzoening, bemiddeling of elke andere alternatieve wijze van geschillenbeslechting. Het dossier wordt dan, op verzoek van de partijen of als de magistraat het opportuun acht, overgezonden aan de verzoeningskamer van de familierechtbank, op grond van de artikelen 661 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek.

De partijen of de magistraat hebben gedurende het gehele geding de mogelijkheid om op het even welk ogenblik te vragen dat hun zaak naar de verzoeningskamer wordt verwezen.

Als tussen de partijen een gehele of gedeeltelijke overeenkomst tot stand komt, wordt die overeenkomst gehomologeerd door de verzoeningskamer. Bij ontstentenis van een overeenkomst of in geval van gedeeltelijke overeenkomst verwijst de verzoeningskamer, op grond van de artikelen 661 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek, het dossier naar de familiekamer waarbij het dossier werd ingeleid.”.

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van amendement nr. 95 op artikel 124.

N° 101 DE M. MAINGAIN ET MME MARGHEM

Art. 237

Dans l'article 1253ter/3 proposé, remplacer l'alinéa 2 par l'alinéa suivant:

“Le juge informe les parties de la possibilité qu’elles ont de résoudre leur différend par le biais d’une conciliation, d’une médiation ou de tout autre mode alternatif de règlement des conflits. Moyennant accord de toutes les parties, le juge peut renvoyer la cause à la chambre de conciliation afin d’examiner si une solution amiable peut être trouvée.”

JUSTIFICATION

Cf. la justification de l'amendement relatif à l'article 124.

N° 102 DE M. MAINGAIN ET MME MARGHEM

Art. 248

Au point 2°, remplacer l'article 1255, § 6, alinéa 2, proposé, par l'alinéa suivant:

“Sans préjudice de l'article 1734 du Code judiciaire, le tribunal informe les parties de la possibilité de résoudre leur litige par le biais de la conciliation, de la médiation ou de tout autre mode alternatif de résolution des conflits. À la demande des parties, ou si le magistrat l'estime opportun, le dossier est alors renvoyé à la chambre de conciliation du tribunal de la famille, sur base des articles 661 et suivants du Code judiciaire.”

JUSTIFICATION

Cf. la justification de l'amendement relatif à l'article 124.

Olivier MAINGAIN (MR)
Marie-Christine MARGHEM (MR)

Nr. 101 VAN DE HEER MAINGAIN EN MEVROUW MARGHEM

Art. 237

In het voorgestelde artikel 1253ter/3, het tweede lid vervangen door wat volgt:

“De rechter brengt de partijen in kennis van de mogelijkheid hun geschil op te lossen via verzoening, bemiddeling dan wel elke andere wijze van geschillenbeslechting. Op voorwaarde dat alle partijen daar mee instemmen, kan de rechter de zaak naar de verzoeningskamer verwijzen om na te gaan of een minnelijke schikking mogelijk is.”

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van amendement nr. 95 op artikel 124.

Nr. 102 VAN DE HEER MAINGAIN EN MEVROUW MARGHEM

Art. 248

In het 2°, in het voorgestelde artikel 1255, § 6, het tweede lid vervangen door wat volgt:

“Onverminderd de toepassing van artikel 1734 van het Gerechtelijk Wetboek, brengt de rechtbank de partijen in kennis van de mogelijkheid hun geschil op te lossen via verzoening, bemiddeling dan wel elke andere wijze van geschillenbeslechting. Op verzoek van de partijen of wanneer de rechter dat opportuun acht, wordt het dossier naar de verzoeningskamer van de familierechtbank verwezen, op grond van de artikelen 661 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek.”

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van amendement nr. 95 op artikel 124.

N° 103 DE MME VAN VAERENBERGH

Art. 237

Dans l'article 1253ter/3, alinéa 2, après les mots "leur rappelle la possibilité de médiation." insérer les mots suivants:

"Il informe les parties de la possibilité de médiation en leur envoyant immédiatement le texte des articles 1730 à 1737, accompagné d'une brochure d'information concernant la médiation rédigée par le ministre qui a la Justice dans ses attributions ainsi que de la liste des médiateurs agréés spécialisés en matière familiale et établis dans l'arrondissement judiciaire concerné."

JUSTIFICATION

Le présent amendement vise à faire en sorte que les parties soient suffisamment informées concernant la médiation. La formulation s'inspire du libellé de l'article 1254, § 4/1, inséré par la loi du 5 avril 2011 modifiant le Code judiciaire en ce qui concerne la comparution personnelle et la tentative de conciliation en cas de divorce, et instaurant une information sur l'existence et l'utilité de la médiation en matière de divorce.

N° 104 DE M. VAN HECKE

(sous-amendement à l'amendement n° 53)

Art. 148

Dans le texte proposé, supprimer les mots "depuis au moins trois ans".

JUSTIFICATION

Cette condition de temps prévue en matière d'adoption ne se justifie pas en ce qui concerne la compétence du tribunal.

Nr. 103 VAN MEVROUW VAN VAERENBERGH

Art. 237

In het voorgestelde artikel 1253ter/2, tweede lid, na de woorden "en herinnert aan de mogelijkheid van bemiddeling" de volgende woorden invoegen:

"Hij licht de partijen in over de mogelijkheid tot bemiddeling door hen onverwijld de tekst van de artikelen 1730 tot 1737 te sturen samen met een door de minister bevoegd voor Justitie opgestelde informatiebrochure over bemiddeling, alsook de lijst van de erkende bemiddelaars die zijn gespecialiseerd in familiezaken en zijn gevestigd in het betrokken arrondissement."

VERANTWOORDING

Het opzet van dit amendement is ervoor te zorgen dat de partijen voldoende worden ingelicht over de bemiddeling. De gekozen bewoording is geïnspireerd op deze van artikel 1254, § 4/1, ingevoegd door de wet van 5 april 2011 tot wijziging van het Gerechtelijk wetboek wat de persoonlijke verschijning en de poging tot verzoening bij echtscheiding betreft en tot invoering van een kennisgeving over het bestaan en het nut van bemiddeling in echtscheidingszaken.

Kristien VAN VAERENBERGH (N-VA)

Nr. 104 VAN DE HEER VAN HECKE

(subamendement op amendement nr. 53)

Art. 148

In de voorgestelde tekst, de woorden "sedert ten minste drie jaar" weglaten.

VERANTWOORDING

In verband met adoptie geldt een termijn van drie jaar; wat de bevoegdheid van de rechtbank betreft, valt die termijn echter niet te verantwoorden.

Stefaan VAN HECKE (Ecolo-Groen!)

N° 105 DE MME LAHAYE-BATTHEU
(sous-amendement à l'amendement n° 92)

Art. 317 (*nouveau*)

Compléter cet article par un 3° rédigé comme suit:

“3° l'article est complété par un alinéa rédigé comme suit:

“La chambre de conciliation a pour mission de fournir des informations concernant le renvoi en médiation, de tenter de concilier les parties, et de renvoyer, le cas échéant, les parties et de suivre les médiations.”

JUSTIFICATION

La mission de la chambre de conciliation, qui était définie pour le niveau de première instance, ne l'était pas en ce qui concerne le niveau d'appel. Par souci de clarté et afin de lever tout doute quant au rôle de cette chambre, cette lacune est comblée.

N° 106 DE MME LAHAYE-BATTHEU
(sous-amendement à l'amendement n° 92)

Art. 319 (*nouveau*)

Dans l'article 731 proposé, apporter les modifications suivantes:

1/ dans l'alinéa 1er, remplacer les mots “de la cause ou de l'appel en opposition” **par les mots** “de la cause, de l'appel ou de l'opposition”;

2/ dans l'alinéa 3, remplacer les mots “article 72bis” **par les mots** “article 72/1”.

JUSTIFICATION

1/ Correction d'ordre linguistique.

2/ Adaptation technique.

Nr. 105 VAN MEVROUW LAHAYE-BATTHEU
(subamendement op amendement nr. 92)

Art. 317 (*nieuw*)

Dit artikel aanvullen met het volgende punt:

“3° het artikel wordt aangevuld met een lid, luidende:

“De kamer voor minnelijke schikking heeft als opdracht informatie te verstrekken inzake doorverwijzing naar bemiddeling, te trachten de partijen te verzoenen, en in voorkomend geval de partijen door te verwijzen en de bemiddeling op te volgen.”

VERANTWOORDING

De taakomschrijving van de kamer voor minnelijke schikking, die wel was opgenomen voor het niveau van eerste aanleg, was niet vermeld bij het niveau van hoger beroep. Voor de duidelijkheid en om de twijfel over de rol van deze kamer weg te nemen, wordt dit rechtgezet.

Nr. 106 VAN MEVROUW LAHAYE-BATTHEU
(subamendement op amendement nr. 92)

Art. 319 (*nieuw*)

In het voorgestelde artikel 731, de volgende wijzigingen aanbrengen:

1/ in het eerste lid, de woorden “van de zaak of van het hoger beroep op verzet” **vervangen door de woorden** “van de zaak, van het hoger beroep of verzet”;

2/ in het derde lid, de woorden “artikel 72bis” **vervangen door de woorden** “artikel 72/1”.

VERANTWOORDING

1/ Taalkundige verbetering.

2/ Technische aanpassing.

Sabien LAHAYE-BATTHEU (Open Vld)

N° 107 DE MME BECQ
(sous-amendement à l'amendement n° 50)

Art. 163

Dans l'article 638, § 1er, proposé, entre les alinéas 1er et 2, insérer un alinéa rédigé comme suit:

“Pour l'application du présent article, il y a lieu d'entendre par “résidence habituelle” le lieu où le mineur d'âge s'est établi à titre principal, même en l'absence de tout enregistrement et indépendamment d'une autorisation de séjourner ou de s'établir; pour déterminer ce lieu, il est tenu compte, en particulier, de circonstances de nature personnelle ou professionnelle qui révèlent des liens durables avec ce lieu ou la volonté de nouer de tels liens;”.

JUSTIFICATION

Par analogie avec l'article 4 du Code de droit international privé, le présent amendement tend à insérer une définition de la “résidence habituelle” dans la loi. Cette définition s'écarte de la définition de “résidence” qui est reprise à l'article 36 du Code judiciaire.

N° 108 DE MME BECQ
(sous-amendement à l'amendement n° 50)

Art. 163

Dans l'article 638, § 2, alinéa 1er, proposé, insérer les mots “ou cohabitent ou ont cohabité de façon durable et affective au sens de l'article 572bis, 2°,” entre les mots “sont ou ont été des cohabitants légaux,” et les mots “ainsi que les demandes relatives à”.

JUSTIFICATION

Nous modifions également l'article 638 du Code judiciaire à la suite de l'amendement n° 53 de M. Van Hecke, auquel nous souscrivons pleinement.

Comme l'auteur de l'amendement n° 53, nous estimons que la nature des litiges doit être déterminante en ce qui concerne la compétence du tribunal de la famille, et non le statut de cohabitant ou le fait qu'il y a ou non des enfants communs.

Le présent amendement n'altère en rien les règles s'appliquant sur le fond à toute forme de cohabitation. On observera en effet qu'il subsiste des différences fondamentales entre les cohabitants légaux et les conjoints mariés, bien que ces différences s'amenuisent de plus en plus. La principale

Nr. 107 VAN MEVROUW BECQ
(subamendement op amendement nr. 50)

Art. 163

In het voorgestelde artikel 638, § 1, tussen het eerste en het tweede lid, het volgende lid invoegen:

“Voor de toepassing van dit artikel wordt onder gewone verblijfplaats verstaan de plaats waar de minderjarige zich hoofdzakelijk heeft gevestigd, zelfs bij afwezigheid van registratie en onafhankelijk van een verblijfs- of vestigingsvergunning; om deze plaats te bepalen, wordt met name rekening gehouden met omstandigheden van persoonlijke of professionele aard die duurzame banden met die plaats aantonen of wijzen op de wil om die banden te scheppen;”.

VERANTWOORDING

Naar analogie met artikel 4 van het Wetboek Internationaal Privaatrecht wordt er een definitie van “gewone verblijfplaats” ingeschreven in de wet. Deze definitie wijkt af van de definitie van “verblijfplaats” die omschreven wordt in artikel 36 van het Gerechtelijk Wetboek.

Nr. 108 VAN MEVROUW BECQ
(subamendement op amendement nr. 50)

Art. 163

In het voorgestelde artikel 638, § 2, eerste lid, de woorden “ofwel duurzaam en affectief samenwonen in de zin van artikel 572bis, 2° of hebben samengewoond,” invoegen tussen de woorden “ofwel wettelijk samenwonen of hebben samengewoond,” en de woorden “evenals de vorderingen met betrekking tot”.

VERANTWOORDING

In navolging van amendement nr. 53 van de heer Van Hecke dat wij volledig onderschrijven, wordt ook artikel 638 van het Gerechtelijk Wetboek aangepast.

Indiener is net als de auteur van het amendement nr. 53 van oordeel dat de aard van de geschillen bepalend moet zijn voor de bevoegdheid van de familierechtbank en niet het statuut van het samenwonen of het feit dat er al dan niet gemeenschappelijke kinderen zijn.

Dit amendement wijzigt niets aan de regels die ten gronde gelden op elke vorm van samenleven. Merk immers op dat er tussen wettelijk samenwonenden en gehuwden nog steeds fundamentele verschillen bestaan hoewel die steeds kleiner worden. Het belangrijkste verschil is wel dat er voor wettelijk

différence est néanmoins que les cohabitants légaux ne se doivent pas, à titre personnel, assistance, secours et fidélité, contrairement aux époux (article 213 du Code civil). De plus, aucune pension alimentaire n'est prévue après une cohabitation légale. La situation patrimoniale des intéressés est comparable au régime de la stricte séparation des biens (cf. Cour constitutionnelle, n° 72/2010), dans lequel la solidarité ne s'applique pas. De plus, la cohabitation légale peut aussi être conclue entre parents ou alliés. Il ressort de la proposition de loi que cela ne pose pas non plus de problème quant à l'habilitation du tribunal de la famille. Pourquoi le tribunal de la famille n'est-il pas compétent pour les cohabitants de fait confrontés à des problèmes comparables en matière de patrimoine, de séjour, etc., tant au cours de leur cohabitation qu'après leur séparation, mais auxquels s'appliquent des règles de droit également différentes de celles du mariage pour le règlement de leur litige au fond? Faut-il en déduire que les cohabitants de fait qui n'ont pas d'enfants communs (mais vivent peut-être avec un enfant de l'un des partenaires) ne peuvent pas former une famille?

L'argument selon lequel on inscrit ainsi une définition de "cohabitants de fait" n'est pas non plus pertinent. Premièrement, cette définition est inscrite dans le Code judiciaire et ne vaut pas statut (cf. la notion de domicile qui a également une autre signification dans le Code civil). Deuxièmement, ce genre de définitions existe déjà. Nous renvoyons en la matière à l'article 343 du Code civil dont s'inspire également la définition de l'amendement n° 53. Nous renvoyons ensuite à l'article 48, § 2, du Code des droits de succession (Flandre), à l'article 42, 2°bis, de la loi du 1er août 1985 portant des mesures fiscales et autres telle que modifié par la loi du 12 janvier 2006, à l'article 2 de la loi du 13 avril 2011 modifiant, en ce qui concerne les coparents, la législation afférente au congé de paternité, et à l'article 301 et suivants, à l'ancien article 734bis, § 1er, 3°, et 1724, 4°, du Code judiciaire. Manifestement, aucune objection n'avait été émise, en l'occurrence, contre l'inscription d'une définition de cohabitants de fait, alors qu'un certain nombre de ces dispositions touchaient pourtant, elles, au statut, alors que la proposition de loi à l'examen porte uniquement sur le tribunal compétent.

N° 109 DE MME BECQ

(sous-amendement à l'amendement n° 50)

Art. 163

Dans l'article 638, § 2, dernier alinéa, proposé, supprimer les mots "ou dans l'intérêt d'une bonne justice".

JUSTIFICATION

Selon l'article 638, § 2, dernier alinéa, le tribunal de la famille et de la jeunesse peut, à la demande d'une partie ou du ministère public, décider de renvoyer l'affaire au tribunal de la famille et de la jeunesse d'un autre arrondissement s'il l'estime nécessaire dans l'intérêt de l'enfant ou dans l'intérêt d'une bonne justice.

samenwonenden geen persoonlijke plicht tot bijstand, hulp, getrouwheid en samenwoning bestaat zoals die wel gelden voor gehuwden (artikel 213 BW). Een onderhoudsuitkering na wettelijke samenwoning bestaat bovendien niet. Hun vermogensrechtelijke situatie is vergelijkbaar met de regeling van de strikte scheiding van goederen (zie Grondwettelijk Hof nr. 72/2010) waar de solidariteit niet speelt. Bovendien kan een wettelijke samenwoning ook tussen bloed- en aanverwanten worden gesloten. Ook dit blijkt volgens het wetsvoorstel geen probleem te zijn om de familierechtbank bevoegd te maken. Waarom kunnen feitelijk samenwonenden die met vergelijkbare problemen zitten inzake vermogen, verblijf, enzovoort, zowel tijdens de samenwoning als na scheiding — maar waarop eveneens van het huwelijk afwijkende rechtsregels voor de beslechting van hun geschil ten gronde van toepassing zijn — niet vallen onder de bevoegdheid van de familierechtbank? Kunnen feitelijk samenwonenden zonder gemeenschappelijke kinderen (maar met misschien een kind van één van beide partners) dan geen gezin vormen?

Het argument dat er alsdan een definitie van "feitelijk samenwonenden" wordt ingeschreven gaat ook niet op. Ten eerste wordt deze definitie in het Gerechtelijk Wetboek ingeschreven en geldt dit niet als statuut (vgl. met het begrip woonplaats dat ook een andere betekenis heeft in het Burgerlijk Wetboek). Ten tweede bestaan dergelijke definities nu reeds. Ter zake verwijzen wij naar artikel 343 van het Burgerlijk Wetboek waarop ook de definitie in amendement nr. 53 is geïnspireerd. Verder verwijzen wij naar artikel 48, § 2, van het Wetboek van Successierechten (Vlaanderen), artikel 42, 2°bis van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen zoals gewijzigd door de wet van 12 januari 2006, artikel 2 van de wet van 13 april 2011 tot wijziging, wat betreft de meouders, van de wetgeving inzake het geboorteverlof, en artikel 301 en volgende, oud artikel 734bis, § 1, 3° en 1724, 4° van het Gerechtelijk Wetboek. Blijkbaar bestonden er daar geen bezwaren om een definitie van feitelijk samenwonenden in te schrijven hoewel een aantal van deze bepalingen nochtans wel het statuut raken, terwijl het in dit wetsvoorstel het louter handelt om de bevoegde rechtbank.

Nr. 109 VAN MEVROUW BECQ

(subamendement op amendement nr. 50)

Art. 163

In het voorgestelde artikel 638, § 2, laatste lid, de woorden "of van een behoorlijke rechtsbedeling" doen vervallen.

VERANTWOORDING

Luidens artikel 638, § 2, laatste lid, kan de familie- en jeugdrechtbank op verzoek van een partij of van het openbaar ministerie beslissen om de zaak naar de familie- en jeugdrechtbank van een ander arrondissement door te verwijzen, zo hij dat noodzakelijk acht in het belang van het kind of van een behoorlijke rechtsbedeling.

Nous estimons que ce dernier critère est beaucoup trop large et ouvre la porte à des abus. Les termes “dans l’intérêt d’une bonne justice” peuvent notamment s’appliquer lorsque le rôle du tribunal compétent est surchargé et que, étant donné le retard dans le traitement de l’affaire, il la renvoie donc tout simplement, sur demande, à un autre tribunal, ou encore lorsque l’un des parents souhaite que l’affaire soit traitée dans sa langue, etc. Ce n’est pas, dans ce cas, l’intérêt de l’enfant qui occupe une place centrale, mais bien celui des parents et du tribunal.

L’intérêt de l’enfant doit être le critère unique et déterminant. On se base également sur ce critère pour déterminer, en principe, la compétence territoriale. L’intérêt de l’enfant exige un traitement rapide de l’affaire par un tribunal ouvert et accessible qui suit le dossier (continuité) et veille à un traitement cohérent. Si les parties ou le ministère public constatent que l’un de ces facteurs n’est plus garanti, ils peuvent demander au juge de contrôler concrètement le respect des intérêts de l’enfant. En outre, l’intérêt de l’enfant peut exiger que le dossier, en vue d’un traitement rapide de l’affaire (par exemple, des enquêtes sociales par le service social) soit renvoyé à un autre tribunal par un tribunal ouvert et accessible (par exemple, en raison de la distance de déplacement). Il convient toutefois d’éviter que des parents choisissent leur tribunal comme ils font leur marché et que les tribunaux renvoient purement et simplement des affaires sur demande.

N° 110 DE MME BECQ

(sous-amendement à l’amendement n° 50)

Art. 163

Dans l’article 638 proposé, le § 4 devient le § 3.

JUSTIFICATION

Correction juridico-technique.

N° 111 DE MME BECQ

(sous-amendement à l’amendement n° 28)

Dans l’article 37 proposé, supprimer le 1°.

JUSTIFICATION

L’adaptation du droit de la filiation à la lumière des arrêts de la Cour constitutionnelle devra être examinée dans le cadre d’un débat distinct, après que la Cour se sera prononcée sur toutes les affaires pendantes dont elle a été saisie en la matière.

Indiener is van oordeel dat laatstgenoemd criterium veel te ruim is en de deur naar misbruiken opent. Onder “behoorlijke rechtsbedeling” kunnen onder meer vallen het feit dat de rol van de bevoegde rechtbank overbelast is en deze dus, gelet op de vertraging in behandeling van de zaak, deze op verzoek eenvoudigweg doorschuift naar een andere rechtbank of nog dat één van de ouders wenst dat de zaak in zijn taal wordt behandeld, enz. Niet de belangen van het kind staan dan centraal, maar de belangen van de ouders en de rechtbank.

Het belang van het kind dient het enige en doorslaggevende criterium te zijn. Dit criterium geldt ook als uitgangspunt voor het bepalen van de territoriale bevoegdheid in beginsel. Het belang van het kind vereist een vlotte behandeling van de zaak door een laagdrempelige en toegankelijke rechtbank die het dossier opvolgt (continuïteit) en zorgt voor een coherente behandeling. Ingeval partijen of het openbaar ministerie vaststellen dat één van deze factoren niet meer gegarandeerd is, kunnen zij de rechter verzoeken om de belangen van het kind in concreto te toetsen. Daarbij kan het belang van het kind vereisen dat het dossier omwille van een vlotte behandeling van de zaak (bijvoorbeeld maatschappelijke onderzoeken door de sociale dienst) door een laagdrempelige en toegankelijke rechtbank (bijvoorbeeld de verplaatsingsafstand) wordt verwezen naar een andere rechtbank. Er dient echter voorkomen te worden dat ouders aan forumshopping gaan doen en dat rechtbanken zaken op verzoek zonder meer doorverwijzen.

Nr. 110 VAN MEVROUW BECQ

(subamendement op amendement nr. 50)

Art. 163

In het voorgestelde artikel 638 wordt paragraaf 4 paragraaf 3.

VERANTWOORDING

Juridisch-technische correctie.

Nr. 111 VAN MEVROUW BECQ

(subamendement op amendement nr. 28)

In het voorgestelde artikel 37, punt 1° doen vervallen.

VERANTWOORDING

De aanpassing van het afstammingsrecht in het licht van de arresten van het Grondwettelijk Hof dient het voorwerp uit te maken van een afzonderlijk debat nadat het Hof zich heeft uitgesproken over alle hangende zaken dienaangaande.

De plus, la modification proposée tient compte d'un seul arrêt de la Cour constitutionnelle (n° 144/2010), qui s'est prononcée en la matière sur l'article 329*bis*, § 3, alinéa 1er, du Code civil. Or, il est permis de se demander si l'article 332*quinquies*, § 2, du Code civil ne devrait pas également être modifié en ce sens.

Dans l'intervalle, la Cour constitutionnelle a encore constaté, dans le nouveau droit de la filiation, plusieurs violations du principe d'égalité et du droit à la protection de la vie privée (voir notamment les arrêts n°s 96/2011, 54/2011 et 20/2011). Il convient d'examiner si ces arrêts ne suscitent pas également une intervention législative.

N° 112 DE MME **BECQ**

Art. 74

Dans le texte néerlandais, dans le 1°, remplacer les mots "in het tweede en derde lid" par les mots "in de eerste paragraaf".

JUSTIFICATION

Traduction correcte.

De voorgestelde wijziging komt bovendien slechts tegemoet aan één arrest van het Grondwettelijk Hof (nr. 144/2010) dat zich uitsprak over artikel 329*bis*, § 3, 1ste lid van het Burgerlijk Wetboek en waarbij ook de vraag rijst of artikel 332*quinquies*, § 2 van het Burgerlijk Wetboek niet in dezelfde zin moet worden gewijzigd.

Inmiddels stelde het Grondwettelijk Hof nog meerdere schendingen van het gelijkheidsbeginsel en het recht op privéleven vast in het nieuwe afstammingsrecht (zie bv. nrs. 96/2011, 54/2011, 20/2011). Onderzocht moet worden of ook deze arresten geen wetgevend optreden vereisen.

Nr. 112 VAN MEVROUW **BECQ**

Art. 74

In de Nederlandse tekst, punt 1°, de woorden "in het tweede en derde lid" vervangen door de woorden "in de eerste paragraaf".

VERANTWOORDING

Correcte vertaling.

Sonja BECQ (CD&V)